

Kerkinformatie

Nummer 165

December 2008

Protestantse Kerk

Maria in Hoogeveen Dominee maakt theater Missionair symposium

Inhoud

- 3** **Kerk en Kunst** Licht op Maria in kunst- en cultuurproject
- 4** **Ontmoetingsdag** 'Elkaar vinden tussen kerkmuren'
- 6** **Kroniek**
- 7** **Berichten**
- 9** **Synode** Besluiten Generale Synode 6 en 7 november
- 12** **Theatervoorstelling** 'De kracht van de enkeling werkt door'
- 14** **JOP** Coachen in het jeugdwerk: een levenshouding
- 16** **Symposium** Tien verrassende missionaire gemeenten
- 17** **Studiedagen** De predikant als theoloog.
- 18** **Israël en de Palestijnen** Website Holy Switch biedt jongeren nieuwe gezichtspunten
- 19** **Interreligieuze ontmoeting** Stille nacht op de gamelan!
- 20** **Berichten**
- 22** **Bijbelteksten**
- 23** **Collecten**
- 24** **Predikantswisselingen**
- 25** **Advertenties**

Dit nummer bevat tussen pagina 16 en 17 een katern over dienstverlening aan plaatselijke gemeenten.

Bij de voorplaat:

De eindejaarscollecte 2008 heeft als thema: 'Laat de kinderen tot mij komen'. De kerkelijke gemeente is de plek waar jong en oud samenkomen in het licht van het Evangelie. Daarbij zijn de ouderen vaak coach van de jongeren. Dat zou tenminste binnen de gemeente een levenshouding moeten zijn, vind JOP, de jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk. Hoe dat zou kunnen staat op pagina 16-17. (Foto: Kerk in Actie/Gerrit Groeneveld)

De foto's op de voorplaat en op p. 15 van het novembernummer waren gemaakt door Pim Waslander te Schiedam.

Colofon

Protestantse Kerk

Nummer 165 december 2008

Kerkinformatie verschijnt elf keer per jaar als officieel orgaan van de Protestantse Kerk in Nederland.

Algemeen adres

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk in Nederland, Joseph Haydnlaan 2a, 3533 AE Utrecht, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, telefoon (030) 880 18 80, fax (030) 880 13 00.

Abonnementenadministratie

Abonnementsprijs € 17,50 per jaar; buitenland € 24,-. Vanaf 35 ex.: € 15,- per jaar. U kunt zich als abonnee opgeven en afmelden bij de Abonnementen-administratie Kerkinformatie, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, telefoon (030) 880 17 25, abonnementen@pkn.nl.

Dit blad is voor visueel gehandicapten in aangepaste leesvorm verkrijgbaar. Voor nadere informatie CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, telefoon (0341) 56 54 99.

Redactie-adres

Kerkinformatie, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, telefoon (030) 880 14 17. Fax (030) 880 14 45. E-mail: f.rozmond@pkn.nl
Advertenties: kerkinformatie.advertenties@pkn.nl tel. (030) 880 14 17.

Redactie

Ronald Bolwijn, Janet van Dijk, Evert-Jan Hazeleger, Jan-Gerd Heetderks (hoofdredacteur), Henk Jan Oosterink en Frans Rozmond (eindredactie).

Basisvormgeving

Total Identity, Amsterdam

Opmaak

Interface Communicatie, Ede

Druk

Koninklijke BDU, Barneveld

Kerkinformatie op internet

www.pkn.nl>Tijdschriften/Nieuwsbrieven

Overname van artikelen wordt op prijs gesteld, mits met bronvermelding. Overname van foto's in overleg.

ISSN 1380-460X

Licht op Maria in kunst- en cultuurproject

Hoogeveen beleeft deze maand een bijzonder kunst- en cultuurproject. In de aanloop naar Kerst, het feest van het licht, staat Maria centraal in het project *Met het licht op Maria*. Maria is hierin te zien, te horen, te voelen en te beleven in allerlei kunstuitingen.

Van 8 tot 20 december 2008 zijn een aantal kerkgebouwen in Hoogeveen tevens ontmoetingsplaatsen rondom literatuur, cultuur, beeldende kunst, film en muziek. De activiteiten brengen de betekenis van Maria steeds weer anders aan het licht. Naast traditie en liturgie is er ook ruimte voor nieuwe vormen van overdracht. Kunstuitingen worden een inspiratiebron. Kunst en religie hebben allebei het vermogen om uitdrukking te geven aan fundamentele levensvragen en -ervaringen. Door ze samen te voegen versterken ze elkaar. Er komt als het ware meer aan het licht.

Pilot

Het project is breed opgezet en daardoor voor een groot publiek toegankelijk. Voor mensen die regelmatig een kerk bezoeken tot mensen die er nog nooit zijn geweest. Voor cultuurbarbaren tot kunstliefhebbers. De

Hoogeveense kerken laten hiermee zien open te staan voor nieuwe vormen van spirituele overdracht. Het project wordt bekend gemaakt bij andere kerkelijke gemeenten in het noorden van het land met de bedoeling dat dit initiatief navolging krijgt. Het fungeert daarmee als *pilot* en dient als voorbeeld om jaarlijks in de advents- en kerstperiode innoverende initiatieven van de grond te krijgen.

Voor een breed publiek

Wat maakt het Hoogeveense project zo bijzonder? Het richt zich op mensen die vroeger lid van een kerk waren, maar deze vanwege het weinig vernieuwende karakter van de kerk verlaten hebben. Ook de buitenkerkelijke bezoeker wordt nadrukkelijk niet vergeten. Het project is laagdrempelig door z'n inhoud en de lage entreeprijs. Kerken in Hoogeveen laten met dit project zien midden in de samenleving te staan. En uiteraard richt het project zich ook op de eigen leden en bezoekers van de deelnemende kerken. De kerken laten hiermee zien dat de gangbare invulling van Advent en Kerst ook anders kan.

Henny de Jong is namens de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland projectleider van 'Pionieren in het Noorden'.

ACHTERGROND

Het project *Met het licht op Maria* is een initiatief van de Protestantse Kerk. Het is een uitwerking van een van de speerpunten van beleid voor 2008-2010: 'Het bevorderen van het ontstaan van nieuwe en experimentele vormen van kerkzijn'. Behalve de Protestantse Gemeenten doen in Hoogeveen de Rooms-Katholieke Kerk, de Remonstrantse Kerk en de Baptistengemeente mee.

Henny de Jong is projectleider van 'Pionieren in het Noorden'. In dat kader ontwikkelt zij diverse kunst- en cultuurprojecten. Ook staat er voor 2010 een forse uitbreiding van het kerk- en kunstproject 'Feest van de Geest op het programma. Dit project trok afgelopen jaar zo'n 5000 bezoekers.

PROGRAMMA

8 december, 20.00 uur, Rooms-Katholieke Kerk
Met het licht op Maria: Gezongen Completen en opening expositie. Toegang vrij.

10 december, 20.00 uur, Kerkboerderij (Protestantse Gemeente)

Alle Maria's nog aan toe. Muziek, proza en poëzie worden op deze avond afwisselend ten gehore gebracht. Entree € 7,-.

11 december, 19.30 uur, Grote Kerk (Protestantse Gemeente)

Maria opnieuw gehoord. Maria's verhaal in woord en muziek. Entree € 7,-.

15 december, 20.00 uur, Oosterkerk (Protestantse Gemeente)

Maria ingekleurd. Een avond meditatief schilderen. Reserveren is noodzakelijk. Vóór 3 december bij info@feestvanhetlicht.nl. Entree € 10,- (incl. materialen).

17 december, 20.00 uur, Hoofdstraatkerk (Protestantse Gemeente)

Ave Maria. Filmavond met de film van Nouchka van Brakel. Na de film een gesprek o.l.v. Marjan van Hal, predikant in Nijeveen. Entree € 7,-.

18 december, 20.00 uur, Remonstrantse kerk

Maria en haar zusters. Deze lezing door Albert Metselaar neemt het publiek mee op een Cultuurtocht door de Drentse geschiedenis van Maria, aangevuld met beeldmateriaal. Entree € 7,-.

20 december, 20.00 uur, Baptistenkerk De Schutse

Concert: Breath of Heaven. De verwachting (advent) wordt in seculiere- en religieuze popmuziek, beeld en vormgeving gegoten door jonge Hoogeveense muzikanten en vormgevers. Entree € 10,-.

Kerk in Actie

Op alle avonden wordt aandacht en financiële ondersteuning gevraagd voor straatmeisjes en kindmoeders in Ghana, een project van Kerk in Actie.

Meer weten?

Meer informatie over het programma bij Henny de Jong, tel. (06) 15 13 99 62, e-mail h.de.jong@pkn.nl, www.feestvanhetlicht.nl.

Ontmoetingsdag Centraal Weekblad en Bezinningscentrum

'Elkaar vinden tussen de kerkmuren'

Een paar jaar geleden zou het ondenkbaar zijn geweest, binnenkort gebeurt het: Arjan Plaisier, scriba van de generale synode, en Peter Sleebos, voorman van de Vereniging van Pinkster- en Evangeliegemeenten, lezen elkaar publiekelijk een brief voor, waarin zij toenadering bepleiten tussen beide geloofsgemeenschappen. Het gebeurt op de CW-ontmoetingsdag op 30 januari.

Ze zijn allebei zendeling in Indonesië geweest, twee van de hoofdsprekers op de ontmoetingsdag die de christelijke opiniekrant Centraal Weekblad (CW) samen met het Bezinningscentrum van de Protestantse Kerk organiseert. Maar ze hebben meer gemeen. De kerk van Arjan Plaisier en de Pinksterweging bij monde van Peter Sleebos hebben elkaar om vergeving gevraagd omdat ze elkaar in het verleden negatief hebben bejegend. Nu het geschil is bijgelegd willen ze allebei graag praten over 'hoe verder'. In dat verband meldde Kerkinformatie vorige maand al dat het moderamen van de generale synode van de Protestantse Kerk een dialoogcommissie heeft benoemd.

Sleebos: 'Wat mij daarbij motiveert is de geestelijke toestand van ons land. De kerken raken steeds meer leden kwijt en deze mensen stappen heus niet allemaal over naar de evangeliegemeenten. Op mijn reizen naar het buitenland zie ik hoe er wereldwijd een enorme groei is in de kerken, terwijl in West-Europa zo'n grote teruggang is. Ik heb een enorm verlangen om Nederlanders te zien terugkeren naar de God van de Bijbel. Ik voel me nu zendeling in eigen land: we moeten mensen bereiken met het Evangelie. Maar dat kunnen we als kleine Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten niet alleen. Daar hebben we de Protestantse Kerk en alle gelovigen bij nodig.'

Pinkstervoorman Peter Sleebos: 'Onze gezamenlijke bron is niet een organisatie maar de Geest van God.' (foto: VPE)

Dominee Arenda Haasnoot, vice-voorzitter van de generale synode, zal spreken over de ontwikkelingen in protestants-evangelisch Nederland. (foto: Protestantse Kerk)

Volgens Sleebos heeft het instituut kerk niet voldoende uitstraling om mensen te trekken tot het Evangelie. 'Vraag mensen op straat maar wat ze van de kerk vinden, en je weet genoeg. De kerk heeft geen best imago. Maar er is vaak wel respect voor het geloof van een buurman. Daarom denk ik dat het persoonlijk getuigenis van christenen steeds belangrijker zal worden. Ik zie dat ook in een land als Indonesië waar de bevolking overwegend islamitisch is: de christenen zijn daar krachtige getuigen van Jezus, en de kerk groeit. Natuurlijk is theologie belangrijk, maar het gaat om de relatie met God, de vervulling met de Heilige Geest. Als mensen op die manier aangeraakt worden, zullen kerkmuren minder belangrijk zijn. Trouwens, jonge gelovigen zien nauwelijks het nut van het instituut kerk. De manier waarop de kerk georganiseerd is, werkt in deze tijd niet meer. Ik denk daarom dat een kerk als de Protestantse Kerk zich anders moet organiseren, wil ze meer aantrekkingskracht krijgen. Hoe? Daar wil ik graag met Arjan Plaisier over spreken tijdens de CW-ontmoetingsdag. Als Protestantse Kerk en Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten zijn wij het eens over onze gezamenlijke opdracht. Nu nog de invulling.'

Waarde van de kerk

Tijdens de ontmoetingsdag hoopt synodescriba Arjan Plaisier op zijn beurt naar voren te brengen dat de kerk door de eeuwen heen door God gebruikt is als instrument voor de verkondiging van het Evangelie. Het gaat op deze dag echter niet om de verschillen, maar juist om toenadering. Die toenadering vindt al veel langer tussen gelovigen plaats, op allerlei plaatsen en op allerlei manieren. De afgelopen jaren is er sprake van een enorme verschuiving in kerkelijk en gelovig Nederland. Kerken nemen liturgische elementen van elkaar over, verschillende liedbundels worden naast elkaar gebruikt en er ontstaan samenwerkingsverbanden die men enkele jaren geleden niet voor mogelijk had gehouden (zoals gemeenten in de Protestantse Kerk met een Christelijke Gereformeerde Kerk of een Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt). Een bijzondere ontwikkeling is het

NIEUWE NAAM LANDELIJK PLATFORM VAN DE PINKSTER- EN VOLLE EVANGELIEBEWEGING

Het Landelijk Platform van de Pinkster- en Volle Evangeliebeweging, opgericht in 1994, heet voortaan Landelijk Platform Pinksterbeweging. Eén van de redenen om deze verandering in te zetten is dat de oude naam complex is en verwarring schept. De nieuwe naam geeft helder weer wat het platform beoogd te zijn, namelijk een brede vertegenwoordiging van de pinksterbeweging in Nederland naar de kerk en samenleving. Peter Sleebos (voorzitter van de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten) en Piet Brinksma (voorzitter van Rafaël Nederland) zullen als voorzitter en vice-voorzitter leiding geven aan het Landelijk Platform van de Pinksterbeweging dat uit zeven landelijk opererende kerkgenootschappen met een pinkster-, volle evangelie- of charismatisch-evangelische signatuur bestaat.

De ontmoetingsdag wordt gepresenteerd door ziekenhuispastor ds. Margriet van der Kooi.

(foto: CW)

contact dat tussen kerkleden ontstaat buiten kerkmuren om. De Marriage Course, de post-Alpha-kring en allerlei interchristelijke gespreksgroepen en activiteiten zijn daarvan voorbeelden.

Deze gelovigen zoeken bondgenoten om waardevolle elementen uit het christelijk geloof te integreren in het dagelijks leven. Daaraan wordt nog weinig aandacht geschonken door de kerk, die zich lijkt te concentreren op eigen, binnenkerkelijke ontwikkelingen.

Verdieping en plezier

Voor Centraal Weekblad en het Bezinningscentrum van de Protestantse Kerk zijn de verschuivingen in gelovig Nederland reden om een dag te organiseren waarin ontmoeting en verdieping, bemoediging én plezier centraal staan.

Het is een actieve dag met een gevarieerd programma, waarbij deelnemers kunnen luisteren naar sprekers van naam en faam, en ook kunnen kiezen uit tal van workshops. Denk aan een culinaire workshop van 'kookdominee' Han Wilmink, een workshop over kerkelijk jargon door woordkunstenaar Otto de Bruijne, een workshop waarbij volop gezongen kan worden onder leiding van kerkmusicus Kees van Setten (Psalmen voor Nu) of juist de stilte wordt gezocht (retraitecentrum De Spil). Alle lezingen en workshops staan in het teken van 'Gedeeld geloven'.

De ontwikkelingen in kerkelijk Nederland vormen voor de redactie van Centraal Weekblad aanleiding zich meer in de breedte te profileren dan tot nu toe het geval was. De naam Centraal Weekblad verandert in

Christelijk Weekblad. De weekkrant wil lezers inspireren om in hun kerk, groep en persoonlijk leven op authentieke wijze bezig te zijn met hun geloof - individueel en in gezamenlijkheid. Dat gebeurt in een mix van geloofsverhalen, achtergrondverhalen en ontspanning. Het programma op de CW-ontmoetingsdag vormt een afspiegeling van de diepgang en variatie in Centraal Weekblad. De dag wordt gepresenteerd door ds. Margriet van der Kooi, scribent/columnist van Centraal Weekblad en ziekenhuispastor.

Thea Westerbeek is bladmanager van Centraal Weekblad.

Een dag van verdieping én plezier. 'Kookdominee' Han Wilmink geeft de workshop Bijbels Culinair.

(foto: fotografie Stephan Jansen Zwolle)

Programma CW-ontmoetingsdag 30 januari 2009

THEMA: 'GEDEELD GELOVEN'

Sprekers 's morgens

Ontmoeting:

- Een tweegesprek tussen Arjan Plaisier (synodescriba Protestantse Kerk) en Peter Sleebos (voorzitter Verenigde Pinkster-Evangeliegemeenten) over toenadering, het slechten van muren en het shopgedrag van gelovigen.

Verdieping:

- Arenda Haasnoot (vicevoorzitter generale synode Protestantse Kerk) over de ontwikkelingen in protestants-evangelisch Nederland.

Inspiratie:

- Jurjen Beumer (diaconaal predikant in Haarlem) over spiritualiteit en engagement over kerkgrenzen heen.

Workshops 's middags

Ontmoeting:

- Geloof en samenkomst. Wat herkennen we ten diepste bij elkaar? Peter Sleebos (voorzitter VPE).
- Geloof en geloofstaal. De eigenaardigheden van 'kerkelijk jargon', het zoeken naar een gemeenschappelijke taal. Otto de Bruijne (woordkunstenaar).
- Geloof en liturgie. Verschillen en overeenkomsten in muziek en zang. Kees van Setten (theoloog en kerkmusicus, Psalmen voor Nu).
- Bijbels Culinair. Hoe samen koken en eten past in missionaire activiteiten. Han Wilmink (predikant in Zwolle, auteur Bijbels Culinair).

Verdieping:

- Geloof en theologie. Het gesprek tussen evangelischen en protestanten. Kees van der Kooi (hoogleraar Westerse systematische theologie aan de Vrije Universiteit).
- Geloof wereldwijd. 'Gedeeld geloven' elders in de wereld. Wout van Laar (docent missiologie en secretaris van de Nederlandse Zendingsraad).
- Publieke theologie. Het spreken over geloof met en in de samenleving. Jan Schinkelshoek (kamerlid CDA).

Inspiratie en bemoediging:

- Geloof en onderwijs: zoeken naar identiteit. Kars Veling (ex-voorman Christen Unie, directeur van vijf scholen voor voortgezet onderwijs).
- Geloof en spiritualiteit. Geestelijke oefeningen, meditatie, christenen die samen de rust zoeken. Rinie Altena (retraitebegeleider De Spil).
- Geloof in het dagelijks leven. Leefstijl en sociale verantwoordelijkheid als consument, burger, buurtbewoner. Carla van de Vlist (ondersteuning diaconaat dienstenorganisatie Protestantse Kerk).

De dag wordt afgesloten met hapjes, gemaakt door de deelnemers aan de workshop culinair.

Plaats: De Schakel, Oranjelaan 10, 3862 CX Nijkerk, www.deschakelnijkerk.nl.

Tijd: ochtendprogramma 9.30-12.00 uur. Middagprogramma: 13.00-16.00 uur. Entree: € 15,-. Informatie: www.centraalweekblad.nl/ontmoetingsdag. Aanmelding voor 16 januari 2009 bij: bezinningscentrum@pkn.nl.

De vraag naar God

Als christenen geloven we in God.

Dat is op zich een zin die je als het intrappen van een open deur zou kunnen beschouwen. Stel je voor dat je het omgekeerde gaat beweren.

Toch is het minder een open deur dan het lijkt.

Velen hebben moeite met een God zoals die hen in hun jeugd is voorgehouden. Dat is het beeld van een Vader in de hemel, een God, die je persoonlijk kent en tot wie je bidt als tot een Vriend. Hoezo persoonlijk? Is Hij soms een uitvergroot mens? Kun je niet beter zeggen dat God 'iets' is, dat Hij een kracht is, een aanwezigheid, een mysterie? Is het niet een beetje oneerbiedig om zo menselijk over God te spreken?

Dan verschijnt er een boek met als titel 'Geloven in de God die niet bestaat'. Volgens dit boek is God meer een 'gebeuren'. God 'gebeurt'; 'bestaan' is een onjuiste term. Je kunt God niet zomaar aanwijzen, maar waar iets oplicht, dat niet nalaat mensen diep te raken, daar gebeurt God. Maar is God dan alleen maar een ander woord voor een bijzondere gebeurtenis? En heb je daar het woord God wel voor nodig?

Ik moet in deze discussie denken aan het woord dat Johannes in zijn evangelie schreef: 'Niemand heeft ooit God gezien' (Joh. 1:18). Daarvan zijn we meer dan ooit doordrongen. Want God is een geheim en wie denkt dat geheim te doorgronden, overschat zichzelf. We weten vanuit onszelf niet van God. We weten ook niet of onze begrippen wel op God van toepassing zijn. Wat bedoelen we als we zeggen dat God 'bestaat'? Hoe bestaat Hij dan?

Toch leven we in de kerk niet van gissen en dubben. Hoe zouden we dan ooit nog de lofzang gaande kunnen houden? Hoe kunnen we dan nog bidden: 'Heer ontferm U' of uitroepen: 'Glorie aan de Heer'? 'Niemand heeft ooit God gezien.' Maar Johannes vervolgt: 'maar de eniggeboren Zoon die aan de boezem van de Vader is, heeft Hem doen kennen'. Je zou kunnen zeggen: God bestaat zoals Jezus Hem bij ons heeft gebracht.

Hij bestaat als de God, die ons bestaan niet prijsgeeft aan de dood. Hij bestaat als de God die vlees en bloed wordt en 'gebeurt'. Dat maakt zoveel los. Dat maakt dode mensen levend, en het geeft armen hoop op eeuwig leven. Het is dé grote sensatie geweest, die achter het Nieuwe Testament ligt. Het is dé gebeurtenis geweest, die een aardschok heeft veroorzaakt in de oude wereld en de naschokken ervan ervaren we tot op de dag van vandaag.

Nu kan ook Jezus, op zijn beurt, weer ver af komen te staan. Johannes heeft dat in zijn evangelie ook al zien aankomen. Hij probeert voor de lezers van zijn tijd de betekenis van Jezus te spellen. Hij gebruikt symbolen als 'brood', 'water', 'herder', 'wijnstok' om dit grote gebeuren weer tastbaar te maken.

Ook Jezus kan op afstand komen. Dan verklaart hij voor ons gevoel God niet meer. Dat is de onmacht waarin we soms zitten. Maar het is de Geest die ons in onze onmacht kent. Ik heb van de grote theoloog Noordmans geleerd, dat ook Jezus zelf weer 'gebeurt' door de Heilige Geest. 'Hij zal het van mij nemen en het u verkondigen' (Joh. 16:14). Ik geloof dat de Geest nog werkzaam is. In onze gemeenten. Als wij samenkomen in de naam van Christus. Als we met elkaar in alle openheid, ook met onze twijfels, spreken over God en wat het betekent om in Hem te geloven. De Geest bewandelt creatieve wegen, ook in tijden van geestelijke ademnood. Alleen: wie spreekt en denkt over God, wie bidt en zingt, die staat ook zelf op het spel. Bestaan wij wel? God is niet een voorwerp waarover wij op ons gemak kunnen spreken. God betekent dat we zelf ter discussie staan. Zonder de weg van de nieuwe geboorte is het onmogelijk 'God te zien'. Maar God doet dat allemaal zo barmhartig, dat Hij ons niet op laat lossen in zijn twijfel. Het vraagteken achter ónze naam wordt een uitroepeten: 'Ik heb je bij je naam geroepen, je bent van Mij'. Want God is liefde.

Dr. Arjan Plaisier is scriba van de generale synode.

Conferentie over de messias: 'Zijt gij het die komen zou?'

Binnen de christelijke traditie lijken de evangelische beweging, de orthodoxe stromingen en deelnemers van leerhuizen van Kerk & Israël anders om te gaan met dezelfde teksten. Staan de dogma's van de kerk ons in de weg om de Bijbel, in zijn diversiteit, te laten spreken? Over deze en ander vragen gaat een tweedaagse conferentie met als thema 'Zijt gij het die komen zou?'. De bijdragen van onder andere prof. Cees den Heyer, prof. dr. Peter J. Tomson en drs. Leo Mock nodigen uit om na te denken over de vraag: wat zeggen Bijbel en traditie over de Messias? Lezen Joden en christenen dezelfde psalmen verschillend, en waarom dan? Of ligt het nog complexer:

zijn er binnen beide tradities meerdere interpretaties? De organisatie van de conferentie is in handen van de Provinciale werkgroep Kerk en Israël voor Noord-Brabant en Limburg en de Contact-groep voor joods-christelijke betrekkingen te Antwerpen. De conferentie wordt op 24 en 25 februari 2009 gehouden in het Theologisch en Pastoraal Centrum te Antwerpen, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen-Wilrijk. Aanmelden: stort voor 1 februari 2009 € 95 op girorekeningnummer 2322301 t.n.v. D.F. Blom te Waterlandkerkje, onder vermelding van: conferentie Antwerpen. Meer informatie: tel. (076) 514 23 83.

Gebedsweek voor de eenheid: 18 januari

Van 18 tot en met 25 januari wordt in veel gemeenten aandacht gegeven aan de Week van gebed voor de eenheid van de christenen. De week start op 18 januari met een viering voor iedereen in de Nieuwe Kerk in Utrecht, georganiseerd door de Raad van Kerken in Nederland en de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken. Adres: Bollenhofsestraat 138a te Utrecht. Aanvang: 17.00 uur. De viering is gebaseerd op de oecumenische liturgie die is voorbereid door christenen uit Korea. Deze liturgie wordt in de gebedsweek wereldwijd gebruikt. Medewerking: ds. Carol van Wieren van de Nieuwe Kerk en landelijke vertegenwoordigers van de kerken.

In de landelijke viering is dit jaar speciaal aandacht voor het evangelische lied. Achtergrond hiervan is de samenwerking

tussen de Raad van Kerken in Nederland en de Evangelische Alliantie. Zij organiseren al decennia in januari een eigen gebedsweek, en hebben dit jaar voor het eerst een gezamenlijk thema gekozen, 'Eén in Gods hand'.

Meer informatie: Raad van Kerken in Nederland, e-mail: raadvankerken.nl, tel. (033) 463 38 44, website: www.raadvankerken.nl.

Dies Natalis PThU in Leiden

Op maandag 8 december wordt het tweede openingsjaar van de Protestantse Theologische Universiteit gevierd met een rede door prof. dr. H.M. Kirn. De Kamper hoogleraar Kerkgeschiedenis koos als titel voor zijn rede: 'Van theologie naar Religious Studies? Voorbij het dilemma tussen zelfopheffing en isolement'. Na de rede wordt een muzikaal intermezzo ten gehore gebracht, waarna de rector prof. dr. F.G. Immink enige fata academica zal memoreren. De bijeenkomst vindt plaats in de Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat 1 te Leiden en begint op 15.00 uur. Na afloop is er een receptie in het Kamerlingh Onnesgebouw, Steenschuur 25 te Leiden.

Oecumenelezing 2009 over zingevingsvragen van jongvolwassenen

Op 23 januari vindt in Utrecht de jaarlijkse Oecumenelezing plaats, georganiseerd door de Raad van Kerken in Nederland. Centraal staat het thema 'zingeving onder jongvolwassenen'. De lezing wordt uitgesproken door dr. Wiel Smeets uit Maastricht.

Als studentenpastor zag Smeets vele tientallen jongeren die zich 'ongodsdienstig' noemden, deelnemen aan spiritualiteitsgroepen rond christelijk-mystieke teksten en kloosterweekends. Het fascineerde hem en bracht hem er toe dit verschijnsel te onderzoeken. Deze pastorale activiteiten bleken hun mogelijkheden te bieden om christelijk geloof te verkennen binnen de zoektocht naar hun existentiële identiteit (wat geeft zin aan mijn leven?). In de vakliteratuur worden mensen die proeven aan verschillende levensbeschouwelijke en religieuze tradities nogal eens neerbuigend 'reli-shoppers' genoemd. Smeets vindt zelf de meer neutrale term 'zinzoekers' gepaster.

Smeets zal na zijn oecumenelezing in gesprek gaan met de bezoekers over wat dit betekent voor de benadering van jongvolwassenen door de kerken. Ook jongvolwassenen zelf komen daarbij prominent aan het woord. De Oecumenelezing vindt plaats op vrijdag 23 januari 2009 in de Geertekeerk te Utrecht, van 15.00-18.00 uur. Bijwoning kost tien euro, te betalen bij entree (studenten op vertoon van collegekaart 50% reductie). Aanmelding vooraf wordt op prijs gesteld: rvk@raadvankerken.nl.

www.protestant.nl

Op de website www.protestant.nl is een schat aan informatie te vinden over het protestantisme. De website bevat stellingen waarover gediscussieerd kan worden, bijdragen aan het publieke debat en informatie over boeken.

De site moet gaan functioneren als een netwerk voor protestanten in de brede zin van het woord. Dat is van belang voor studenten, leerkrachten en opiniemakers die op zoek zijn naar informatie over het protestantisme en de achtergronden van actuele discussies. In het project werken samen: de Besturenraad Christelijk Onderwijs, de Christelijke Hogeschool Ede (CHE), de Nederlandse Christelijke Radio Vereniging (NCRV), de Protestants Christelijke Ouderenbond (PCOB), het Bezinningscentrum van de Protestantse Kerk in Nederland en de Vrije Universiteit Amsterdam (VU).

Adventskalender 2008: De ster achterna

Ook dit jaar geeft de Protestantse Kerk een adventskalender uit die helpt de adventstijd en Kerst een goede invulling te geven. De kalender heeft kleurige

kalenderbladen, voor elke dag van de adventstijd één, met een afbeelding en inspirerende tekst. Titel van de adventskalender is 'De ster achterna'. Voor elke dag in de adventstijd is er een 'bezoek' aan een bijzondere plaats of persoon, een geschenk in de vorm van een wijze les of een wens en

een kaart om te versturen.

De kalender is ook digitaal beschikbaar. De afbeeldingen zijn daar e-cards. De prijs van de papieren kalender is € 6,-. Vanaf 10 exemplaren € 5,50 per stuk, vanaf 25 exemplaren € 5,- per stuk, vanaf 50 exemplaren € 4,50 per stuk, vanaf 75 exemplaren € 4,- per stuk en vanaf 100 exemplaren € 3,50 per stuk. Te bestellen door te bellen of te mailen: afdeling Brochureverkoop, tel. (030) 880 13 37, brochureverkoop@pkn.nl, of via www.pkn.nl > webwinkel.

De digitale versie is te vinden op www.pkn.nl/adventskalender.

Oproep: overzicht van cursuslocaties 7+1

Op allerlei plaatsen in het land wordt de basiscursus geloven '7+1 ontmoetingen met God' georganiseerd en gegeven, soms al voor een tweede of derde keer, zowel voor volwassenen als voor jongeren. Om mensen die de cursus graag willen volgen van dienst te zijn, is het de bedoeling om op www.pkn.nl/7plus1 een overzicht aan te bieden van de plaatsen waar de cursus wordt gehouden, met de bijbehorende data, locaties en namen van de mensen bij wie zij zich kunnen opgeven. Om dit overzicht te kunnen maken en bij te kunnen houden, vragen we predikanten, kerkelijk werkers en andere gemeenteleden of zij cursussen waarvan zij weten dat ze gegeven worden - of ze er nou wel of niet zelf bij betrokken zijn - aan ons te melden. Ook als u niet beschikt over alle gegevens ontvangen we graag bericht. We zoeken dan zelf verder contact met de betreffende gemeente. Graag reacties naar Hanna van Dorssen, h.van.dorssen@pkn.nl.

Eerste certificaten Leiderschapstraining

Wie werkt aan een veranderingsproces in de kerkelijke gemeente kan zich nog aanmelden voor de eerstvolgende training *Leiderschap bij veranderingen*. Tot de doelgroep behoren onder anderen kerkelijk werkers, kerkenraadsleden, predikanten en leden van een beleidscommissies. Op 15 januari 2009 gaat een nieuwe groep cursisten van start.

De eerste groep heeft onlangs de cursus met succes afgerond. Op 20 november ontvingen de eerste twaalf deelnemers het certificaat dat bij de training hoort. Sinds afgelopen januari zijn ze acht keer een middag en

avond bij elkaar geweest. Op die trainingdagen werd gewerkt aan veranderstijlen, fasen van verandering, persoonlijke effectiviteit, het maken van een gemeentescan, beleidsplannen, omgaan met weerstanden en nog veel meer zaken die samenhangen met het bewerkstelligen van veranderingen in de gemeente.

De eigen plaatselijke situatie(s) was daarbij 'oefenmateriaal'. Zo kwam het tot een vruchtbare combinatie van theorie en praktijk. Aanmelding voor de cursus die op 15 januari begint kan bij: www.pkn.nl/pcte > Landelijk aanbod > Leiderschap bij veranderingen.

JOP INTERFAITH voor dialoog christen- en moslimjongeren

Al vier jaar ontmoeten Zaanse islamitische en christelijke jongeren elkaar rond religieuze onderwerpen. Daarbij gaat het vooral om ontmoeting en elkaar vertellen over de betekenis van het persoonlijke geloof. De hard-tegen-hardcultuur van de tegenwoordige debatten over de islam is deze jongeren vreemd. In het najaar van 2007 heeft JOP, de jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk, de Zaanse jongeren uitgenodigd hun eigen materiaal voor ontmoetingsbijeenkomsten te bewerken. De jongeren reageerden enthousiast en JOP Interfaith was een feit. Voor het breed uitzetten van een nieuwe, eigen activiteit kent JOP het initiatief van de JOP Bendes. De Zaanse groep is een jaar lang zo'n bende geweest en heeft met JOP gewerkt aan het bewerken van het materiaal, met als doel om jongeren en (school)leidingen te stimuleren en uit te dagen om in hun eigen gemeente of school met de interreligieuze dialoog aan de slag te gaan. Het materiaal bestaat uit een full colour magazine en een dvd met filmportretten. JOP Interfaith is een compleet pakket voor vier bijeenkomsten over vier verschil-

lende thema's: 'Ik geloof', 'Feest', 'Wat! Een wonder?' en 'Vrijheid'. Daarnaast wordt meer informatie gegeven over de islam en het christendom en wordt beschreven hoe

jongeren zelf een interreligieuze ontmoeting rond een bepaald thema kunnen organiseren. JOP Interfaith is te bestellen via www.jop.nl/winkel.

De Zaanse groep (foto: JOP)

Op donderdag 6 en vrijdag 7 november 2008 vergaderde de generale synode van de Protestantse Kerk in Lunteren. Op de volgende drie pagina's is te lezen wat er werd behandeld en besloten.

Werk in de wijngaard

De synode stemde in met de hoofdlijn van de nota 'De wissel voorbij. Het spoor en de biezen' van de Stuurgroep 'Werk in de Wijngaard', waarvan dr. C.P. Veerman voorzitter is. In de nota worden voorstellen gedaan om gemeenten, samenwerkingsverbanden van gemeenten en classicale vergaderingen te versterken om de onderlinge solidariteit van gemeenten te bevorderen, en om predikanten en kerkelijk werkers in teams bijeen te brengen.

De synode vindt de (regionale) samenwerking van gemeenten, predikanten en kerkelijke werkers belangrijk. Gemeenten, predikanten en kerkelijke werkers moeten zich er sterker van bewust worden dat zij niet alleen een verantwoordelijkheid hebben voor de eigen gemeente maar ook voor de regionale kerk. De gedachte dat daarbij een zekere specialisatie en differentiatie in de werkzaamheden van predikanten nodig is werd door de synode gedeeld. In de uitwerking daarvan wordt met de kritische geluiden hierover rekening gehouden. 'De predikant is bij uitstek generalist; specialisatie van predikanten is de dood in de pot', uitte synodelid ds. M. Elbers (classis Edam-Zaandam). Zij vond ook dat de Stuurgroep het ambt van predikant te veel beschouwt als een gewoon beroep met een loopbaan en daarbij passend salaris. 'Als wij een loopbaan hadden gewild, dan waren we iets anders gaan doen. Een predikant doet niet mee aan het streven naar

Overleg in de grote zaal van De Werelt in Lunteren (foto: Janet van Dijk)

carrière.' Andere synodeleden drukten hun zorg uit over wat zij interpreteerden als 'afgedwongen' samenwerking van predikanten, kerkelijk werkers en gemeenten.

Kansen

Stuurgroepvoorzitter Veerman wees op de kansen die geboden worden door de voorgestelde lijn. 'Zie specialisatie als een kans voor de predikant of kerkelijk werker om te werken aan iets waarvoor hij of zij de beste aanleg heeft. En samenwerking willen we stimuleren omdat dat kansen biedt.' Het voorstel van de Stuurgroep om een

kerkelijk werker in bepaalde gevallen als 'predikant vicaris' toe te laten, riep vragen op. Dit punt zal de Stuurgroep opnieuw overwegen. De noodzakelijkheid om nieuwe wegen te bewandelen werd door veel sprekers benadrukt. De Stuurgroep 'Werk in de Wijngaard' zal in april 2009 nader uitgewerkte voorstellen aan de synode voorleggen. Daarbij zullen concrete voorstellen gedaan worden om de onderlinge solidariteit van gemeenten te versterken door de bijdrage voor de solidariteitskas te verhogen en daaruit middelen voor financieel zwakkere gemeenten vrij te maken.

Rectificatie

Het interview met dr. C.P. Veerman over de nota van de stuurgroep Werk in de wijngaard in Kerkinformatie nr. 164 (november 2008) bevat een foute passage over het bestuurlijke tussenniveau van de kerk. Het interview was begin augustus al afgenomen, maar mede op basis van reacties uit de classicale vergaderingen kwam de Stuurgroep tot een bijstelling van de definitieve tekst van de nota 'De wissel voorbij. Het spoor en de biezen'. Niet de nieuwe constructie van een 'Gezamenlijk Breed Moderamen', zoals aanvankelijk bedacht was, maar een duidelijker positie voor de bestaande Algemene Classicale Vergadering. De juiste versie van de passage luidt:

Classicale vergaderingen

'Classicale vergaderingen moeten meer de plek voor de ontmoeting tussen de gemeenten worden en minder een bestuurlijke taak hebben. Daar kunnen gemeenten ook naar elkaar omzien. In de classis vindt ook het geloofsgesprek plaats en de bezinning op de taak in de samenleving. Kortom, meer inhoud en minder bestuur.

Een volgende logische stap is dat de classicale vergaderingen ontlast worden van bestuurlijke taken. Dat kan bereikt worden door de bestaande ACV's een duidelijker positie te geven en nauwer te koppelen aan de regionale colleges voor de visitatie en de behandeling van beheerszaken. De ACV's zullen de classicale vergaderingen gaan ondersteunen en

kunnen desgewenst taken overnemen. Ook krijgen de ACV's de bevoegdheid om bij conflicten in te grijpen. Voor het werk van de ACV zal bij benadering 1 fte per ACV nodig zijn. De taken zijn het leiding gegeven aan de ACV en aan het kerkelijk leven binnen het ressort en de schakel zijn tussen het bureau HRM van de Dienstenorganisatie en de teamleiders in de regio. Voor de uitvoering van deze taken zullen predikanten in algemene dienst op voordracht van de ACV benoemd worden door de synode.'

In de digitale versie van het novembernummer van Kerkinformatie, te vinden op www.pkn.nl > Tijdschriften/Nieuwsbrieven, staat de verbeterde versie van het artikel.

Gesprek over seksualiteit

Aanleiding voor de synodebespreking op 6 november van de notitie 'Bouwstenen voor het gesprek over seksualiteit' was een synodebesluit uit 2007. In april van dat jaar wees de synode een bezwaar af tegen de kerkordelijke mogelijkheid om relaties te zegenen anders dan tussen man en vrouw (ordinantie 5, artikel 4). De discussie in de synode destijds maakte wel duidelijk dat het gesprek over seksualiteit in het algemeen en homoseksualiteit in het bijzonder in de kerk

moet worden voortgezet. 'Binnen het geheel van de kerk heerst een grote verlegenheid als het gaat om het spreken over seksualiteit. Deze verlegenheid is begrijpelijk. De kerk heeft te lang te kijk gestaan als zedenmeester die het vingertje heft. Aan een dergelijk gesprek heeft niemand behoefte.' Dat zei dr. De Reuver, voorzitter van de Generale Raad voor Advies (GRA) bij de inleiding van de bespreking van de notitie.

Het moderamen legde nu een notitie aan de synode voor met elementen voor een tweetal brieven aan de gemeenten van de Protestantse Kerk. Die brieven zouden kunnen dienen om het gesprek binnen de gemeente over seksualiteit en homoseksualiteit te bevorderen.

Eerst zien...

Vervolgens spraken de synodeleden in groepen met elkaar over de notitie en over de vraag of de notitie de juiste elementen voor de brieven aan de gemeenten bevat.

Verschillende synodeleden reageerden in de wandelgangen positief op deze werkvorm. 'In de groep brachten we in de praktijk waar-toe in de notitie opgeroepen wordt: een open gesprek met elkaar waarin je naar elkaar luistert en elkaar niet veroordeelt.' Bij de afronding van de bespreking bleek bij een deel van de synode echter grote weerstand te bestaan tegen het voornemen van het moderamen om - na de verwerking van de reacties uit de groepsgesprekken - een brief aan de gemeenten te schrijven. Ds. P. Verhoeff (classis Alkmaar): 'Mijn groep vindt dat er nu niet bij voorbaat van uitgegaan kan worden dat er een brief geschreven moet worden. We willen als synode de brief eerst zien en zijn van mening dat daarover besluitvorming in de synode moet plaatsvinden.' Velen deelden zijn mening dat de bespreking nog niet afgerond kon worden. Het moderamen besloot naar aanleiding van de verslagen van de groepsgesprekken opnieuw een bespreking in de synode voor te bereiden.

De toekomst van het kerkgebouw

Hoe moet de kerk omgaan met gebouwen die door leegstand afgestoten moeten worden? Met de nota 'Een protestantse visie op het kerkgebouw' wil de synode plaatselijke gemeenten een handvat geven voor beleidsvorming. In de komende tien jaar zal namelijk ongeveer een derde van alle kerkgebouwen van de Protestantse Kerk worden herbestemd omdat de kerk ze niet meer nodig heeft voor kerkdiensten.

Een plaatselijke gemeente beslist zelf over de toekomst van haar kerkgebouw. Ze kan haar gebouw bijvoorbeeld overdragen aan een andere kerk, of het verkopen met het oog op een andere bestemming. Ook voor de roerende goederen moet een verantwoorde bestemming gevonden worden. De opstellers van de nota, de Waalse predikant dr. A. van der Lingen en oud-secretaris eredienst ds. J.H. Uytendogaardt, zijn van mening dat een kerk het best kan worden verkocht aan een christelijke gemeenschap waarmee de kerk goede banden heeft.

Praktische handleiding

Tijdens de sprekersronde merkten verschillende synodeleden op dat het niet-conflicterend medegebruik van het kerkgebouw te weinig aandacht krijgt in de nota. Een

kerkgebouw kan immers ook gebruikt worden voor bijvoorbeeld lezingen en tentoonstellingen, goed voor een aanzienlijk deel van de inkomsten. Voor de burgerlijke gemeente is dat vaak een reden om structureel bij te dragen aan de kosten van het kerkgebouw. Dit wordt overgenomen in de nota. Ook wordt gewezen op nog een andere rol van de overheid: bij verbouwingen van kerkgebouwen wordt regelmatig subsidie gevraagd en verkregen. In deze gevallen hoeft een kerkgebouw niet afgestoten te worden.

Voor gevallen waarin afstoten onvermijdelijk wordt is het van belang dat de nota meer aandacht besteedt aan de 'missionaire gestalte' van het kerkgebouw; de 'uitstraling' kan bepalend zijn bij de keuze welk gebouw je af wilt stoten.

De opstellers van de nota kregen nog meer huiswerk mee: er moet meer aandacht komen voor de lutherse kerkgebouwen en er moet een praktische handleiding volgen. Want daar zitten gemeenten om te springen.

Met de nota 'Een protestantse visie op het kerkgebouw' wil de Protestantse Kerk er bij de overheid op aandringen de mogelijkheden voor instandhouding van monumentale kerkgebouwen te veranderen; de meer kosten ervan komen dan niet langer voor rekening van de kerk. Ook moeten over-

heden en kerkelijke gemeenten gestimuleerd worden tijdig om de tafel te gaan zitten om te praten over het plaatselijke gebouwenbeleid.

De synode steunde het pleidooi voor tijdig overleg met overheden om het onderhoud van monumentale kerkgebouwen te bekostigen.

(foto: I. Versnel)

Associatieovereenkomst met GKIN

De Protestantse Kerk wil zich richten op de oecumene. Dat houdt onder meer in dat ze de eenheid en de samenwerking tussen kerken wil bewerkstelligen. Sinds 1985 vormt de Gereja Kristen Indonesia Nederland (GKIN) in ons land een kerkgemeenschap voor de uit Indonesië komende Nederlanders. De ter synode vastgestelde associatieovereenkomst moet er voor zorgen dat de Protestantse Kerk komt tot een geloofs- en kerkgemeenschap met de GKIN.

Mevrouw Yanky Horsting-Ong sprak namens de GKIN, nadat de synode de associatieovereenkomst met deze synode definitief had vastgesteld. (foto: Janet van Dijk)

(foto: Janet van Dijk)

Functioneren en wijzigingen kerkordelijke bepalingen

Is de huidige kerkordelijke regelgeving in de komende jaren toereikend om gestalte te geven aan het gemeente- en kerkzijn naar protestants ontwerp? Dat is de kernvraag van het onderzoek waar een commissie voor de evaluatie van de kerkorde zich de komende tijd over gaat buigen. Niet de hele kerkorde zal ter discussie gesteld worden; de ordinanties zullen op hun functionaliteit en effecten bekeken worden. De commissie zal medio 2009 rapporteren aan de generale synode en met aanbevelingen komen.

De generale synode besloot voorts op drie onderdelen de huidige bepalingen alvast aan te passen.

Lutherse synode gehalveerd

Ordinantie 4-22 met betrekking tot het aantal leden van de lutherse synode en het aantal leden van de (lutherse) synodale commissie werd gewijzigd. De lutherse synode had eerder verzocht het aantal leden te halveren, van 36 naar 18

leden. Daartoe kon nu worden besloten. De nieuwe lutherse synode treedt in mei 2009 aan.

Termijn bijzondere zorg verlengd

De commissies van bijzondere zorg - ingesteld om lokale gemeenten te ondersteunen waarin geen overeenstemming gevonden werd over aansluiting bij de Protestantse Kerk in Nederland - blijven nog een tijdje bestaan. Zij behouden na 1 mei 2009 hun bevoegdheden en taken om de zaken waarmee zij vóór 1 mei 2009 zijn begonnen voort te kunnen zetten en af te ronden. De commissies waren in eerste instantie ingesteld voor de periode van vijf jaar. Er moeten nog 22 voorzieningen getroffen worden met daaronder een aantal gecompliceerde dossiers.

Omvang moderamen

Overgangsbepaling 202 wordt zo gewijzigd dat het moderamen van de generale synode tot 1 mei 2014 met twee leden uitgebreid kan worden, zodat het ook na 1 mei 2009 uit 7 personen kan bestaan.

Bespreking categoriaal pastoraat uitgesteld

Op de agenda van de synode stond op vrijdag 7 november de bespreking van twee notities over categoriaal pastoraat. Eén daarvan ging in het bijzonder over het studentenpastoraat. Categoriaal pastoraat is er voor mensen die zich niet bevinden binnen het bereik van de plaatselijke gemeente, zoals koopvaardijpastoraat, dovenpastoraat en pastoraat in de gezondheidszorg. Aanbeveling is dit bovenplaatselijke categoriaal pastoraat hechter te verankeren in de plaatselijke gemeente. Het studentenpastoraat moet zijn bereik onder studenten vergroten en zich ook meer gaan richten op jongeren met een orthodoxe of

evangelische achtergrond. Daarnaast moet het meer studenten aantrekken die van huis uit weinig of niets van het christelijk geloof hebben meegekregen.

Niet goed onderbouwd

Duidelijk was dat de opstellers van de notitie categoriaal pastoraat nogal wat vergden van de plaatselijke gemeente. Ds. P. Verhoeff (classis Alkmaar) vond dat de notitie geen structurele oplossingen biedt. 'Ons wordt gevraagd een groot deel van het categoriaal pastoraat af te schaffen. De plaatselijke gemeente moet dit overnemen. Dat zal niet lukken, ook al zou ze het willen.' Ook de

notitie over het studentenpastoraat werd te mager bevonden om over te gaan tot drastische maatregelen. Ds. R.J. van Elderen (classis Amersfoort): 'Er wordt een ingrijpende inhoudelijke koerswijziging voorgesteld. Is hierover gesprek geweest met studentenpastores? En met betrokken gemeenten en classes?'

De synode besloot de bespreking van de notities op te schorten. De opstellers kregen de opdracht om de notities beter te onderbouwen, waarna opnieuw een bespreking kan volgen en een definitief besluit kan worden genomen.

'De kracht van de enkeling werkt door'

Een dinsdagavond in Utrecht. In een behaaglijk warme Wilhelminakerk zitten zo'n honderd mensen te luisteren naar de voorstelling 'Menswording op kousenvoeten'. Een cabaretier vertelt, zingt, speelt typetjes uit en jongleert als clown. Deze taalvirtuoos en warme zanger is ds. René van den Beld. Wat drijft hem en wat is zijn boodschap in deze rol?

Het publiek in de Wilhelminakerk is grijs. Maar zeker geen ingedut grijs. Ze luisteren aandachtig, sommigen op het puntje van de stoel, in dit geval de kerkbank. Dominee Van den Beld is voor hen geen vreemde. Al eerder trad hij in deze kerk op met de voorstelling 'Paulus, reiziger met bagage', nu met 'Menswording op kousenvoeten'. Van den Beld is ervaren op de planken, dat merk je. In het dagelijks leven is hij predikant in Bilthoven. Bij het uitkomen van dit nummer van *Kerkinformatie* is hij net met emeritaat. Een echt kerkmens, synodelid ook, die ook altijd cabaretbloed in zich heeft gehad. Hij groeide op in Apeldoorn, deed aanvankelijk de kweekschool en studeerde later theologie in Groningen. Al vanaf de middelbare school speelde hij op diverse podia; tijdens zijn studententijd bij het Nieuw Groninger Studentencabaret. René van den Beld werd predikant in Leek, Maastricht, Aerdenhout en ten slotte Bilthoven. Vanaf zijn Maastrichter periode maakt hij eigen theaterprogramma's waarmee hij ook door het land trekt. Met passie, want het gebeurt allemaal naast het gewone predikantenwerk. Met de voorlaatste voorstelling 'Paulus, reiziger met bagage' trad Van den Beld zeventig keer op in drie jaar!

Kloof

Van den Beld speelt doorgaans voor kerkmensen. Is hij tijdens een voorstelling cabaretier of toch de spelende dominee? 'De rollen zijn op zich duidelijk verschillend', aldus Van den Beld. 'Als dominee heb je een uitgesproken rol. Daar horen een aantal geschreven en ongeschreven regels bij. Als je te apart doet, roept dat vervreemding op. Als cabaretier zoek je juist de grenzen op. Je speelt in een open ruimte, een open context. Terwijl ik vaak dezelfde boodschap heb, is de setting echt anders. Als cabaretier heb ik dus in zekere zin meer mogelijkheden. Maar omdat ik vooral in kerken speel, blijf ik voor veel mensen de dominee. Tegelijkertijd krijg ik buiten de kerken vrijwel geen kans. Ik merk dat er nog steeds een enorme kloof is tussen kerk en theater. De Maarten 't Hart-geest waart nog altijd rond. Een aversie van bin-nenuit. Daarnaast is er een totale onwetendheid over wat er vandaag in de kerk gebeurt

aan goede initiatieven. De zure karikatuur van de kerk bevestigd willen zien, is voor veel mensen het eenvoudigste. Als mensen weten dat ik predikant ben, denken ze gelijk dat ik als een halve missionaris op de planken sta. Dat is gewoon niet zo. Een voorstelling over menswording in deze wereld is voor iedereen herkenbaar. Maar je houdt toch dat kerkmensen verrast zijn en buitenkerkelijken niet geïnteresseerd. Dat is mij echt een doorn in het vlees. Waardeer het programma voor wat het is, denk ik dan.'

Openheid

Op dit moment trekt Van den Beld met 'Menswording op kousenvoeten' door het land. De voorstelling in de Wilhelminakerk in Utrecht was het elfde optreden. In het 'Woord vooraf' in het programmaboekje staat: 'God is mens geworden en de wereld moet vermenselijkt. God waagt het erop met de mensen, zijn komst in de wereld is een open uitnodiging. (...) Het gaat in het leven om menswording op kousenvoeten. Tegen stampende laarzen, flietsende geldstromen, glinsterende machtssymbolen of commerciële mensbeelden'. Het is een voorstelling over opgroeien in deze wereld, over scheping en kwetsbaarheid.

Menswording op kousenvoeten, zachtjes aan dan breekt het lijntje niet. Voorzichtig het nieuwe te begroeten, of A Dieu bij wat je achterliet.

De toon is licht, mede door de perfect aansluitende muzikale begeleiding van pianist Arie van Viegen en cellist Joost Raymakers. Openheid is het sleutelwoord. Als symbool voor het open begin van het leven gebruikt de cabaretier de letter ALEF, de eerste letter van het Hebreeuwse alfabet. Die letter is naar alle toe kanten open. Van den Beld: 'Die groot vormgegeven ALEF op het toneel is speciaal gemaakt door predikant/kunstenaar Ruud Bartlema, nadat ik met hem over deze voorstelling gesproken had. Openheid betekent voor mij dat je altijd opnieuw kunt beginnen; er zijn altijd nieuwe kansen. Daarom is openheid altijd verbonden met hoop. Centraal in de voorstelling staat het kind dat

pas begint te leven. Welke verhalen vertellen we een nieuw mens, welke kansen bieden we hem of haar?'

Kerstkind

Het valt op dat er tijdens de voorstelling 'geloof en kerk' weinig direct genoemd wordt. Slechts op enkele momenten komt het specifiek aan de orde, bijvoorbeeld als Van den Beld ter sprake brengt dat kerken vaak zo krampachtig met lijf en seksualiteit zijn omgegaan. Of dat het vaak gaat over 'de jeugd' in de kerk, terwijl de ouderen feitelijk voorop gaan. Van den Beld: 'Dat klopt, ik heb het niet steeds over God, geloof en kerk. Maar het speelt op de achtergrond wel mee. Alles wat ik naar voren breng kan ik theologisch verantwoorden. Ik zou bijvoorbeeld wel eens op een vrijdagavond in een vormingscentrum voor een groep spelen en dan op zaterdagochtend op de inhoud ingaan. Kijk, als ik het liedje zing: 'Een kind zet de wereld op z'n kop', kan dat over een eigen kind, een kleinkind of elk willekeurig kind gaan. Een kind brengt iets teweeg. Er gebeurt iets, je hebt een betrekking tot dat kind.'

Een kind zet de wereld op zijn kop of je wilt of niet je raakt betrokken, op kousenvoeten óf op wollen sokken. Een kind roept een netwerk in je op: je hoort erbij: je kunt niet langer jokken.

'Het gaat over een kind, dus kan het ook over het kerstkind gaan. Dat zeg ik niet, maar dat kun je er wel bij denken. Het kerstkind zet ook de wereld op z'n kop. Je heb er een betrekking tot dat kind: je omarmt het, je moet er niets van hebben of het is je allemaal om het even. Maar je kunt er niet omheen.'

Kleine schaal

Menswording op kousenvoeten bevat de nodige maatschappijkritiek. Scherpe kritiek op het kapitalisme is niet van de lucht. Van den Beld: 'En dan te bedenken dat ik de voorstelling schreef ruim voor de kredietcrisis! We leven in een samenleving waarin alles moet kunnen en alles wordt aangeboden. Wat wil je hebben? We maken het voor je. Gelijktijd kunnen we die grenzeloosheid

René van den Beld in actie (foto: Joep Dubbink)

niet aan. Wat kan of moet je daarmee? Vroeger dacht ik meer in grote verbanden. In de jaren zestig en zeventig wilden we de wereldproblemen oplossen. Maar dat bleek niet zo makkelijk. Ik zie veel meer in vorming. Het Duitse woord Bildung geeft dat goed weer: helpen een mooi en waardig beeld van mensen te maken. Met verhalen, met schoonheid, kunst. Een soort pedagogische theologie. Op kleine schaal kunnen individuen veel betekenen. De kracht van de enkeling werkt door, daar ben ik van overtuigd. Dat kan me ook ontroeren. Ik heb dat onder andere vormgegeven aan het einde van de voorstelling met de 'Ode aan mevrouw de Pater'. Een oudere vrouw die trouw elke zondag naar de kerk gaat.

's Avonds gaat ze slapen, de wekker op half acht. Morgen is het zondag dan wordt ze weer verwacht.

De kinderen zeggen moeder, vergeet de wekker niet; we zullen je niet wakken, want zelf gaan we niet.

Morgen zal ze weer het licht zien in de ogen om haar heen.

'Dag mevrouw de Pater, u zit hier niet alleen.'

Een vrouw als mevrouw De Pater draagt de samenleving veel meer dan je denkt. Haar kleinkinderen zullen zich op een zeker moment afvragen: waarom gaat of ging oma eigenlijk nog naar de kerk? Vanwaar die trouw? Dat is de kracht van de gelovige enkeling die veel verder doorwerkt dan je voor mogelijk houdt.'

SPEELLIJST MENSWORDING OP KOUSENVOETEN IN 2009

- 4 februari: Bennekom
- 24 maart: Breukelen
- 16 april: Doetinchem
- 23 april: Bergen (NH)

Meer informatie

René van den Beld
Zoutmanlaan 1
3742 PK Baarn
tel. (035) 888 50 13
beldrene@casema.nl

Jeanet Aartsen is freelance journalist.

Coachen in het jeugdwerk: een levenshouding

Coachen is het begeleiden van mensen op het persoonlijke of professionele vlak. Dat kan op alle plekken in de kerk. Van kerkenraad in de gemeente tot opvoeders in het gezin. Van jeugdwerkleiders op een trainingsavond tot tieners op het jeugdhonk. JOP, de jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk, heeft het coachen als een rode draad vervlochten in het jeugdwerk. Niet alleen als één van de vele methodes of werkvormen, maar ook als grondhouding.

In veel gemeenten is er interesse voor deze coachende aanpak van JOP. Maar omdat het coachen zo vervlochten is met alle activiteiten en diensten van JOP zijn er ook vragen. Wat houdt het coachen precies in? Wat kan ik ermee in onze gemeente? Kan ik het zelf inzetten voor kinderen en jongeren of kan ik ook als jeugdraad of kerkenraad begeleiding van een coach krijgen van JOP?

Bron voor coaching

Bij het coachen gaan mensen samen op pad door het leven. De coach begeleidt degene die wordt gecoacht. Regiocoaches trekken met lokale coaches (jeugdleiders) op. Lokale coaches trekken met kinderen en jongeren op. Bijbelse inspiratie voor het coachen komt onder andere uit de geschiedenis van de drie Emmaüsgangers: twee volgelingen van Jezus zijn verdrietig over de afschuwelijke dood van de man die voor hen een nieuw tijdperk had moeten inluiden. Zij wandelen teleurgesteld en verslagen met een voor hen onbekende man op weg van Jeruzalem naar huis. De man loopt met hen mee als één van

hen, stelt vragen en brengt verdieping in hun gesprek. Op het moment dat de twee andere mannen door hadden dat het Jezus zelf was, verlaat hij hen.

Wat is coaching?

Het coachen gaat in grote lijnen naar dit voorbeeld van Jezus. Hij loopt mee, stelt vragen, brengt verdieping aan en laat weer los. Het verdiepen en loslaten kan worden gezien als stap naar ontwikkeling en persoonlijke groei. Dat kan zowel op het persoonlijke, als op het professionele vlak. Het belangrijkste wat JOP in beide gevallen wil bereiken is dat jongeren en volwassenen die gecoacht worden, groeien in het vermogen om zich zelf te kennen en te leren, in de eerste plaats op het gebied van geloof en zingeving. Dat vraagt niet om een trucje, maar juist om een relatie tussen de coach en degene die wordt gecoacht. Het gaat er dus om dat je op een eerlijke en betrouwbare manier met elkaar omgaat. Dat vraagt om een coachende grondhouding, of sterker nog: een coachende levenshouding.

COACHEN DOE JE DOOR:

1. te investeren in elkaar: er echt zijn
2. de ander te aanvaarden en te vertrouwen
3. je te richten op het leren en groeien van de ander (door bijvoorbeeld te vragen en niet te antwoorden)
4. het bieden van richting vanuit je persoonlijke (geloofs)leven
5. ruimte te geven aan de ander om een (unieke) eigen weg te zoeken
6. eerlijk te zijn: durven confronteren en doorvragen
7. de tijd te nemen, maar binnen duidelijk gemaakte afspraken en binnen een vaste structuur.

Bijzondere coachingsrelatie

Elk mens geeft op een persoonlijke manier vorm en inhoud aan het leven en het geloof. De eigen ervaringen van God, zichzelf, de relaties met anderen en de wereld om zich heen spelen een belangrijke rol als onderwerp van coaching.

De vier elementen (God, ik, de ander en de wereld) vormen ook een beeld van de coachingsrelatie zelf. Ik als degene die wordt gecoacht, de ander als de coach, de wereld als context waarbinnen het coachen plaatsvindt (veelal het jeugdwerk) en God... blijft God. Belangrijk is het besef dat de coachingsrelatie binnen de kerk zich duidelijk onderscheidt, omdat het uitgaat van een driehoeksrelatie tussen coach en gecoachte, gericht op elkaar en gericht op God.

Vragen aan een coach

De onderwerpen van coaching kunnen sterk wisselen. Het hangt af van de vraag, de vra-

ger en de situatie. Een paar voorbeelden van vragen aan een coach:

Mark (10): 'Ik hoor veel over het milieu. Wat kan ik doen om er beter mee om te gaan?' (de wereld en ik).

Suzanne (17): 'Ik wil eigenlijk best met mijn vriend praten over God en het geloof, maar ik weet niet hoe, ik voel me daar niet helemaal happy bij' (God, de ander en ik).

Gerwin (29): 'Ik geef leiding op een jeugdclub en ik vraag me af hoe ik goed orde kan houden en kinderen kan motiveren om mee te doen' (de ander en ik).

Wilma (40): 'Als voorzitter van de jeugdraad vraag ik mij af hoe we meer jongeren actief kunnen laten meedoen in een diaconaal project voor een ontwikkelingsland' (de wereld, de ander en ik).

Bert (55): 'Als algemene kerkenraad hebben we besloten om een gezamenlijke vorm van basiscatechese op te zetten, omdat we willen dat ook jonge kinderen meer worden gestimuleerd om te leren over het geloof. Hoe pak ik dat aan?' (God, de ander en ik).

Allemaal vragen waarmee u in uw eigen gemeente aan de slag kunt gaan op een coachende manier of de hulp van een coach kunt inschakelen.

Jeugdcoaching

Coaching is zeer geschikt in de omgang met kinderen en jongeren. Dat kan in uw eigen gemeente. Leiders van bijvoorbeeld clubs en jeugdamtsdragers kunnen een coach zijn voor kinderen en jongeren. Daarin kunnen ze zich ook laten trainen om hier op een goede manier invulling aan te geven. In de context van de eigen gemeente wil JOP coaches stimuleren met kinderen en jongeren op te trekken om antwoorden te zoeken op de vragen van het leven. De antwoorden zullen niet altijd het zelfde zijn. Daarom is het belangrijk om ruimte te geven, om meerdere antwoorden en dimensies te laten zien en ontdekken.

Coaching in het jeugdwerk

Uit de voorbeelden van de vragen aan een coach wordt duidelijk dat coaching niet alleen voor kinderen en jongeren geschikt is. Ook voor jeugdleiders en jeugdamtsdragers, voor jeugdleden en kerkenraden zijn er mogelijkheden voor begeleiding. Een coach kan een sparringpartner zijn bij gevoelige of complexe vraagstukken binnen de kerk en het jeugdwerk.

Dat kan vanuit JOP op verschillende manieren. Iedere

regio heeft een regiocoach die klaar staat voor training, advies en coaching voor lokale gemeenten en classes. JOP biedt ook lokale coaches aan voor gemeenten om een lan-

gere periode jeugdwerkers en kinderen en jongeren te coachen. Daarnaast wil JOP lokale vrijwilligers stimuleren om coachend invulling te geven aan jeugdwerk door hen coaching en training aan te bieden, door het magazine JOP COACH Magazine en een jaarlijks evenement voor jeugdwerkers vol ontmoeting en verdieping: JOP COACH Live.

Op deze manier ontstaat er een keten van professionele jeugdwerkers, vrijwillige jeugdwerkers en kinderen en jongeren zelf die coachend met elkaar willen optrekken.

Coachen betekent stap voor stap loslaten

Deze coachende keten is gericht op groei en kwaliteit in het jeugdwerk. Zeker bij professionele coaching (coachen van medewerkers en jeugd- en kerkenraden) vindt de coaching plaats binnen een afgebakend traject en worden ontwikkelingsmomenten en leerdoelen vastgesteld. Coachen kan daarmee ook juist het proces zijn wat gericht is op groei en wat aan het loslaten naar zelfstandigheid vooraf gaat.

Vergelijk het met het volwassen worden van een puber. Een puber wordt na verloop van tijd zelfstandig op een aantal onderdelen, maar een relatie blijft. Coachen is er daarom voor om jeugd en jeugdwerkers verantwoord los te kunnen laten. Maar het kan vanuit het loslaten ook de start zijn voor het aangaan van nieuwe doelen, want uitgeleerd ben je nooit.

Loslaten vraagt lef

JOP wil in het jeugdwerk kinderen en jongeren stap voor stap loslaten om hen te laten opgroeien tot een zelfbewuste, nieuwe generatie van gelovigen in de Protestantse Kerk in

Nederland. Op het eerste oog lijkt er geen kunst aan, maar het vraagt veel lef om het te doen, met elkaar en met jezelf als instrument. Lef om daadwerkelijk los te laten. Niet te preken, niet alleen maar te spelen of te chillen, maar bewust te coachen. Lef om het te doen met 'lev' (hart) voor kinderen en jongeren. Met lef wordt coachen vanzelf levenskunst.

Robert Mazier is adjunct programmamanager van JOP.

JOPCOACH Live | 14 maart 2009 | Zwolle

'Coachen met lef'

kijk voor meer informatie op
www.jop.nl/jopcoachlive

Symposium 'De missionaire kerk' op 10 december

Tien verrassende missionaire gemeenten

De Protestantse Gemeente te Elst organiseert diverse activiteiten op het kunstzinnige, culturele en maatschappelijke vlak om mensen in gesprek te brengen over wie ze zijn en wat ze willen. Deze gemeente is een van de tien 'meest in het oog springende' missionaire gemeenten die zich op 10 december tijdens het symposium 'De missionaire kerk' in het Protestants Landelijk Dienstencentrum presenteren.

Een onderzoek naar droom en werkelijkheid van het missionaire werk in protestantse gemeenten heeft een top10 opgeleverd. Deze tien gemeenten presenteren zich op woensdag 10 december. Ze werden geselecteerd voor een onderzoek door Jaap Jan Krikken, student aan de Christelijke Hogeschool Ede. Hij stuurde voor zijn onderzoek een e-mail-enquête naar alle predikanten binnen de Protestantse Kerk waarin hij vroeg naar factoren die het missionair werk stimuleren. Daarbij onderscheidde hij organisatorische factoren, factoren op cultureel vlak en factoren op het geestelijk vlak. Driehonderd predikanten reageerden. Krikken was verrast over de hoge respons. 'Missionair werk blijkt een hot item.' Om tien gemeenten te kunnen selecteren stelde Krikken een aantal criteria op, zoals het daadwerkelijk mensen bereiken, en dat op een aansprekende manier. 'Bovendien wil ik met deze tien gemeenten tien verschillende methoden aanbieden. Tien manieren waarop je missionair bezig kunt zijn.'

Succes naast barrières

Het symposium kwam tot stand door samenwerking tussen de Protestantse Kerk en het Evangelisch Werkverband. Hans van Ark, hoofd van het programma Missionaire Vernieuwing en Kerkgroei van de Protestantse Kerk, is gecharmeerd van de aanpak van het onderzoek door Jaap Jan Krikken. 'Hij heeft een kwantitatief onderzoek laten volgen door een kwalitatief onderzoek. Hij heeft het gestructureerd gedaan.' Hij is ook gecharmeerd van het programma van het symposium. 'Het mooiste is natuurlijk dat de tien gemeenten zich ook presenteren op deze dag. In drie rondes workshops kunnen deelnemers kennis nemen van hun missionaire aanpak. Het gaat daarbij niet alleen om het succesverhaal, maar ook om de barrières die soms overwonnen moesten worden.'

Ds. Menno Zandbergen van het Evangelisch Werkverband geeft op 10 december een reflectie op het onderzoek. Conclusies en een

(foto: istockphoto)

samenvatting worden gegeven door Hans van Ark.

De kosten voor deze dag bedragen € 10,-, incl. koffie, thee en lunch. Alle deelnemers aan het symposium krijgen een exemplaar van het onderzoek overhandigd. Opgave voor deze dag kan nog via www.ewv.nl of evenementen@ewv.nl

DE TIEN GEMEENTEN

- Protestantse gemeente Lopik
- Gereformeerde Koningskerk, Rotterdam
- Protestantse gemeente Elst
- Protestantse gemeente Wezep
- Protestantse gemeente Pax Christikerk, Den Haag
- Protestantse gemeente Gouda
- Missionaire gemeente Vierhouten
- Protestantse gemeente Nieuwegein
- Protestantse wijkgemeente Nieuwe kerk, Utrecht
- Hervormde wijkgemeente Westerkerk, Ermelo

PROTESTANTSE KERK EN MISSIONAIR WERK

In 2009 start de Protestantse Kerk een campagne om plaatselijke gemeenten die willen werken aan hun missionaire roeping te ondersteunen. Op tachtig locaties in het land zullen plaatselijke gemeenten worden uitgenodigd om bijeen te komen rond de vraag hoe ze hier invulling aan kunnen geven. Het oprichten van nieuwe en het activeren van bestaande plaatselijke missionaire teams is daarbij speerpunt. Er zullen dertig concrete missionaire concepten aan de gemeenten worden aangeboden. Het zijn er zoveel om voldoende keuze te kunnen bieden én de breedte van de kerk te kunnen bedienen, zowel theologisch als geografisch. Hans van Ark: 'Niemand kan straks meer zeggen: "Voor ons zat er niet iets bruikbaar bij".' Bij de uitvoering van de missionaire concepten kunnen gemeenten begeleiding krijgen.

In dit programma Missionaire Vernieuwing en Kerkgroei denkt een beraadsgroep mee, bestaande uit vertegenwoordigers van organisaties als 'Op Goed Gerucht', de IZB, het Evangelisch Werkverband en de Protestantse Theologische Universiteit.

'Daar heeft 'ie over nagedacht!' - de predikant als theoloog.

Onlangs vertelde een kennis mij dat haar jongvolwassen kinderen niet meer naar de kerk gaan. 'Ergens aan het einde van de middelbare schooltijd wilden ze niet meer', zei zij. 'Mama, ik hoor in de preken van de dominee eigenlijk nooit iets dat ik zelf niet kan bedenken', gaven ze als reden op.

'Ik kan mij dat ook wel een beetje voorstellen', zei mijn kennis erbij. 'Ik kan eerlijk gezegd ook wel zélf bedenken "dat we er mogen zijn", en "dat we elkaar ruimte moeten geven".'

Cliché

Misschien is dit wel de meest pijnlijke kritiek op onze kerkdiensten. Dat mensen het gevoel hebben bij de preek dat die niets toevoegt. Dat geldt van psychologiserende open deuren en orthodoxe clichés beide. Dodelijk. Dat gevoel van verveling tijdens de kerkdienst, waarbij mensen beleefd blijven zitten en 'doen alsof'. Verschrikkelijk. Maar hoe voorkomen we dat als predikers? Wat is het geheim van prediking die niet verveelt? Natuurlijk - een mooie uitleg, een passende vormgeving, een goede voordracht en een authentieke uitstraling, dat werkt allemaal mee. Maar daar is het niet mee klaar. Ik denk dat het er altijd om gaat, dat de hoorders merken dat wij moeilijke dingen niet uit de weg gaan. In de preek

niet, in de gebeden niet. Wanneer de weerbarstigheden in de tekst en de weerbarstigheden in het leven aan de dag komen, en vervolgens aan elkaar schuren, dan gebeurt er wat. Dan gaat de hoorder overeind zitten: 'Tjonge - de dominee heeft er over nagedacht, dat kun je wel merken!'.

Resoneren

Dat vraagt van de predikant twee dingen. Weerbare vroomheid en goede theologie. Weerbare vroomheid is een ander woord voor kennis van het leven: met God, met de ander, met je zelf, in deze wereld zoals die werkelijk is. En goede theologie. Dat is theologie waarin bij elke poging tot antwoord op levensvragen de hele Schrift en de hele uitlegtraditie mee resoneren. Dat kenmerkt grote theologen. In één meditatie van Noordmans, in één opstel van Van Ruler, in één passage uit de Kirchliche Dogmatik van Barth hoor je de hele Traditie meeklinken. Zo'n zelfde effect kan samen theologiseren ook hebben. Dan weten twee meer dan twee keer één. Samen sprekend en nadenkend komen onwillekeurig vele stemmen meer aan het woord.

Vijf momenten op Hydepark en in Kampen

Drie cursussen en twee studiedagen wil ik onder de aandacht van predikanten en kerkelijk werkers brengen die de belofte in zich hebben van 'goede theologie'.

1. *Wat te zeggen over God?* Kunnen wij wel weten hoe God is? Driedaagse cursus, 2-4 maart 2009, o.l.v. prof. dr. Jan Muis, hoogleraar dogmatiek te Utrecht.
2. *Job - bestudering van het bijbelboek met het oog op het gesprek over God en lijden.* Driedaagse conferentie, 6 tot 8 mei 2009, o.l.v. prof. dr. Klaas Spronk en dr. Emke Jelmer Keulen, met het oog op exegetische, pastoraat, prediking en leerhuis.
3. *Voor geen vraag bang! - teksten van A.A. van Ruler.* Tweedaagse cursus over enkele fundamentele teksten waarin het hart van Van Rulers theologie klopt. 25-26 mei o.l.v. prof. dr. Gijsbert van den Brink en dr. Bert de Leede.
4. *De Messias komt - catastrofaal einde of kwalitatief moment?* Studiedag op 2 maart 2009, waarop u door dr. Rinse Reeling Brouwer, dr. Akke van der Kooi en prof. dr. Gerrit Neven wordt bijgepraat over recente theologische reflectie op de eschatologie.
5. *Het calvinistisch ongemak.* Op maandag 27 april 2009 hoopt de Protestantse Theologische Universiteit op een massale belangstelling van predikanten en andere theologisch geïnteresseerden in Kampen om in het Calvijnsjaar 2009 te ervaren dat niet het minst van deze reformator kan gezegd worden dat 'hij erover nagedacht heeft'. En wel zo dat zijn theologie ook nu 'te denken geeft'.

Dr. Bert de Leede is hoofd van het seminarium van de Protestantse Theologische Universiteit.

(foto: istockphoto)

MEER WETEN?

Meer informatie en aanmelding: www.pthu.nl onder postacademisch onderwijs.

Website Holy Switch biedt jongeren nieuwe gezichtspunten

Op de website HolySwitch.nl vinden jongeren op laagdrempelige wijze informatie over het Israëliisch-Palestijns conflict. Alles bont en kleurig en met veel filmpjes. Precies zoals middelbare scholieren het graag zien.

De presentatie mag dan flitsend zijn, het gaat op deze website natuurlijk wel om een serieus en ingewikkeld onderwerp. Op de tekstgerichte gedeeltes staat veel achtergrondinformatie. Onder 'Religie en conflict' gaat het bijvoorbeeld over geloven in het heilige land en in Nederland. Voor nieuwelingen is er 'Religie voor dummies', met een knipoog naar de ook onder jongeren populaire geelgekafte boekenserie.

In 'Facts over het conflict' wordt uitgelegd waar het in het Israëliisch-Palestijns conflict om gaat, hoe dat zo gekomen is en wie de hoofdrolspelers zijn. En passant volgt de geschiedenis van het Joodse volk. Maar ook de positie van de Palestijnen en de Arabische wereld wordt duidelijk neergezet.

Achtergrond

De site is een gevolg van het besluit van de generale synode in april 2008 om de bezin-

ning in kerk en gemeente op het Israëliisch-Palestijns conflict in de context van de Arabische wereld verder vorm te geven (IPA-nota). Ook de Wereldraad van Kerken heeft haar lidkerken gevraagd om mee te werken aan meer bewustwording van de Midden-Oostenproblematiek. Feije Duim (ICCO & Kerk in Actie) en Marieke den Braber (Kerk en Israël) werken hierin samen met JOP, de jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk, en de IKON.

Werkstuk

Jongeren kunnen op deze site inspiratie opdoen voor een werkstuk op school. Een uitgelezen kans voor wie zich eens in dit complexe vraagstuk wil verdiepen. De actuele ontwikkelingen zijn te volgen via het 'Laatste nieuws'. De blogs, door Joodse en Palestijnse jongeren opgesteld in het Engels, maken het zicht op de situatie in Israël concreet en persoonlijk.

Spel

Bezoekers van de site kunnen online een spel spelen over het leven langs de muur die Israël en Palestina van elkaar scheidt. In vier levels krijgt de speler de taak een boodschap over te brengen van de ene naar de andere kant van de muur. Ondertussen krijgt men informatie van Israëliërs, Palestijnen en medewerkers van het Rode Kruis. Aan het eind van ieder level volgen vijf meerkeuzevragen. Wie goed opgelet heeft en alle vragen goed beantwoordt, mag door naar het volgende level.

Max Mesman is onder meer eindredacteur van **Kerk & Israël Onderweg**.

VELDWERKERS: JOYCE EN SYTSKE

Een van de HolySwitch-medewerkers in Israël is Joyce Lagerweij. Zij volgde een aantal journalistieke studies en woont tot maart 2009 in het Joodse deel van Jeruzalem. Daar ondersteunt zij sinds 1 oktober 2008 zes Palestijnse en zes Israëliische jongeren bij het maken van de website www.holyswitch.nl. Ze praten over hoe het is om te leven met het conflict in 'the Holy Land'. Het verhaal komt van twee kanten, de lezer wisselt telkens van perspectief. Vandaar de naam HolySwitch. Op haar blog <http://joycevanuitjeruzalem.blogspot.com> schrijft zij over haar ervaringen.

Vrijwilligers

De vrijwilligers, de jongeren die aan Israëliische en Palestijnse zijde aan de website werken, ontmoeten elkaar in november voor een maaltijd zullen hebben. De Palestijnse jongeren leren ook veel van dit project, juist omdat zij vaak niet gewend zijn om over hun dagelijks leven te schrijven en dat onder woorden te brengen. Voor Israëliische jongeren is dit wat vanzelfsprekender, maar ook zij steken veel op. Immers duidelijk maken voor een buitenstaander hoe jouw gewone leven eruit ziet, bepaalt je ook bij dat gewone leven.

Sytske van Bruggen

Aan de andere kant van 'de muur' werkt Sytske van Bruggen (29) Zij werkte na haar afstuderen als psycholoog een tijdje in de hulpverlening. Daarna was ze twee en een half jaar werkzaam als journaliste bij weekblad *Elsevier*. In september 2008 pakte ze haar koffers om voor langere tijd naar Israël te gaan. Via Together (ICCO/Kerk in Actie) is ze als vrijwilliger aan de slag gegaan bij twee projecten voor Palestijnen op de Westoever, opgezet door de YMCA en het Arab Educational Institute. Meer informatie: <http://sytske.wordpress.com>

Stille nacht op de gamelan!

Wie samen muziek wil maken, moet soms de instrumenten op elkaar afstemmen. Dat liet de Indonesische dichter, zanger en moslimleraar Emha horen met zijn gamelanmuziekgroep tijdens een tournee door Nederland. De normale gamelanmuziek gaat uit van vijf basistonen, terwijl de westerse toonladder acht noten telt. Maar na een paar aanpassingen speelden de moslims ineens 'Stille nacht' op de gamelan! Het raakte de aanwezigen.

Het optreden maakte onder meer indruk in de Haagse krachtwijk Transvaal. Nienke van Dijk, directeur van Stad en Kerk (STeK) in Den Haag schrijft: de bijeenkomst met Emha in de Julianakerk had een verrassend grote opkomst, meer dan 200 mensen van verschillende kleur, afkomst en godsdienst. Dat alleen al maakte het een bijzondere bijeenkomst, zeker in een buurt als Transvaal'. Pakistaanse mannen, Iraanse en Surinaams-Javaanse vrouwen, Marokkaanse buurtvaders, Turken, mensen van de Indonesisch Christelijke Kerk in Nederland (GKIN): ze waren allemaal afgekomen op de uitnodiging van de dominee voor de interreligieuze contacten in Den Haag. Aan het eind van de avond bedankte een Turkse man de Protestantse Kerk voor dit initiatief. 'Ik heb al veel interculturele bijeenkomsten hier meegeemaakt, maar dit heeft me diep geraakt omdat we elkaar herkenden in het geloof'. Emha had verzen uit de Koran gezongen en Stille nacht had weer geklonken. Dat ging dieper dan veel gesprekken.

Vragen aan Emha

Iemand van het Haagse stadsbestuur vroeg hoe Emha werkt in Indonesië, waar de verhoudingen tussen diverse etnische en religieuze groepen regelmatig conflicten en slachtoffers opleveren. Een lid van de GKIN onderstreepte dat christenen zich vaak bedreigd voelen als minderheid op Java. Hoe kan Emha moslim zijn naast anderen die zich ook moslim noemen en een heel andere boodschap uitdragen?

Na de tournee zond de IKON een portret van Emha uit. Hij vertelde over zijn visie op vrede-stichtende rol van het geloof. Een paar dagen later had EO-Netwerk een reportage over studenten van een Theologische Hogeschool, die uit een wijk in Jakarta waren verdreven. Weer die diezelfde vraag...

Emha antwoordde met een eenvoudige gelijkens. 'Ons voedsel kent verschillende stadia voor we het kunnen eten. Rijst groeit op de sawah, wordt geogst, gepeld en dan gekookt. Dan pas kun je de nasi eten. Wie rijstplantjes eet of ongepelde rijst wordt ziek.

In de synagoge in Zwolle vertelt Ingrid Petiet over de geschiedenis van het jodendom in Europa.

(foto: A. Verburg)

Wie onrijp geloof consumeert wordt daar minder in plaats van meer mens van'. Niet alles wat als geloof wordt opgediend is ook goed godsdienstig voedsel. In de Bijbel vinden we min of meer dezelfde gedachtegang (Hebr. 5: 11-14).

In ontmoetingen met studenten en met moslimleiders in Amsterdam en Rotterdam is diepgaand gesproken over de verzoenende rol van godsdienst in de samenleving en over de vraag waarom het dan toch vaak fout gaat. In Deventer leerde Emha zelf veel van de interreligieuze projecten die hij bezocht. En overall deed de muziek wonderen. Geen wonder zei Emha: muziek is de meest directe weg naar het hart van mensen. En het was ook uniek: 'Imagine' (Beatles) of 'Heb je even voor mij' (Bauer) op de gamelan. Bach

had de muziekgroep niet aangedurfd. 'Hoe zou dat gevallen zijn?', vroeg Emha.

Rabbiijn Soetendorp

Bij de theaterconcerten waren minder mensen dan gehoopt. Bij de kleinere optredens ging de aandacht voor de muziek nogal eens ten koste van de dialoog. Lokale dialooggroepen bleken vaak niet zomaar hun mensen voor 'eens iets anders' bij elkaar te kunnen krijgen. Maar wie er iets van meemaakten vroegen om meer.

In de kranten in Indonesië verschenen dagelijks verslagen van de optredens van Emha en Kiai Kanjeng. Het beeld van Nederland op het gebied van de interculturele en interreligieuze samenleving is daar niet zo positief. Maar dankzij Emha was er nu eens goed nieuws te melden.

De ontmoeting van Emha met mensen van de synagoge in Zwolle en het gesprek met Rabbiijn Soetendorp had nog een aparte dimensie. In Indonesië bestaat vooral een vijandig beeld van Israël. Na de ontmoeting met de rabbiijn zag de moslimleraar Emha weer duidelijker hoe het mis kan gaan met onverteerbare beelden van elkaar. Werk voor in de keuken thuis! Hoe leggen we de openbaring van God zo uit dat Zijn bedoeling, de vrede, sjalom, salam er mee gediend is?

Aart Verburg is directeur van het Hendrik Kraemerinstituut.

Novia zingt samen met Sinfonietta Aurora in de moskee in Deventer (foto: A. Verburg)

Thema's subsidieaanvragen Kerk en Wereld

De stichting Kerk en Wereld hanteert voor het verstrekken van subsidies met ingang van 2009 vier nieuwe thema's. Het zijn: duurzame welvaart, vernieuwing van de Christelijke traditie, solidariteit tussen de generaties en interreligieuze ontmoeting.

De uitwerking hiervan vindt plaats via structurele samenwerkingsverbanden met de Protestantse Kerk in Nederland en de stichting Oikos. Ook andere organisaties die op dit vlak

initiatieven ontplooiën kunnen subsidie aanvragen bij Kerk en Wereld. Op deze wijze hoopt Kerk en Wereld de komende jaren vanuit een christelijk-oecumenische inspiratie bij te dragen aan de bezinning op vraagstukken op het grensvlak van geloof en samenleving. Kerk en Wereld werd kort na de oorlog vanuit de Nederlandse Hervormde Kerk opgericht met het oog op de rol van de kerk in de samenleving. Sinds 2003 is er geen

eigen werkorganisatie meer. Met de verkoop van het landgoed De Horst, waar het gelijknamige vormingscentrum was gevestigd, is een vermogen gevormd waaruit activiteiten worden gesubsidieerd. Daarnaast zijn er enkele duizenden donateurs. Momenteel is Kerk en Wereld een stichting namens de Protestantse Kerk in Nederland. Meer informatie: www.kerkenwereld.nl en Esther Dwarswaard, e-mail: info@kerkenwereld.nl.

Basisopleiding 'Systemisch werk'

In september 2009 start er een basisopleiding systemisch werk in KPV centrum Zon en Schild te Amersfoort. (8 keer een tweedaagse verspreid over 2009/2010) Een samenwerkingsproject van Marie Louise Dutilh en Hennie Kievit. De cursus is bedoeld voor (interim) predikanten, pastores, geestelijk verzorgers, supervisors, werkbegeleiders, kerkelijk adviseurs, kortom iedereen die in de werksituatie vraagstukken tegenkomt met een systemische component, of die systemisch naar werk/organisatie wil kijken. In de opleiding wordt kennis aangeboden over de grondprincipes en de dynamiek van systemen. Daarnaast wordt er geoefend met

'opstellingen' als methode en het zelf leren leiding geven daaraan. Tevens wordt er gereflecteerd op de achtergronden van systemisch werk en de verhouding tot de visies van Nagy, Friedman, Richardson en groepsdynamische theorieën. Kennis, oefenen, reflectie en integratie staan centraal. Wie de opleiding wil volgen moet minimaal twee dagen aan een introductie hebben meegedaan. Deze zijn te volgen in maart 2009: 16-17 maart of 23-24 maart. Deze dagen kunnen ook apart van de basisopleiding gevolgd worden. Meer informatie en aanmelding: www.mldutilh.com en h.kievit@symfora.nl of kpv@symfora.nl

Thema Vrijzinnig nr. 4: Zomaar een dak

Het vierde nummer van het ledenblad Vrijzinnig van de VVP, beweging voor eigentijds geloven, heeft als titel: Zomaar een dak (uit lied van Huib Oosterhuis), bouwen in ruimte en tijd. Velen leven onder een veilig dak en denken in deze koude en donkere tijd vaak net iets meer dan normaal aan daklozen, vluchtelingen, aan eenzaamheid, gezelligheid, kleur en licht. Het nummer brengt een verhaal over een kerst-inn in Maassluis, een bespreking van het boek 'Sferen' van de filosoof Sloterdijk, en een column van Michiel van der Steen.

Op de middenpagina staan gebouwen, die speciale accenten geven aan het bestaan, zoals de statige San Galanokerk in Italië op die geen dak heeft. Het geeft de kerk iets aangenaam luchtigs en licht. De hemel is het dak.

Losse nummers kosten € 2,50, leden Vereniging van Vrijzinnige Protestanten (VVP) ontvangen het blad automatisch: www.vrijzinnig.nl, tel. (030) 880 14 97.

Overlijdensregister in de handel

In menige gemeente worden jaarlijks in november of op Oudejaarsdag de overledenen herdacht. Om de gegevens over de gestorvenen zorgvuldig te registreren heeft uitgeverij Boekencentrum een overlijdensregister op de markt gebracht. Het is een uitgave in kloek formaat (22-32 cm.), genaaid gebonden met goudbestempeling, met ruimte voor 600 namen. Per naam kan men in een voorbedrukt gedeelte invullen: volgnummer, naam, data en plaatsen geboorte en overlijden, begraafplaats/plaats waar de as is uitgestrooid en 'aanvullingen'.

Volgens de uitgever neemt in de kerken van protestantse traditie de aandacht voor overledenen toe. In veel gemeenten wordt gezocht naar vormen en plekken in het kerkgebouw om degenen die gestorven zijn te gedenken. Daarbij kan dit overlijdensregister een functie vervullen. De uitgave sluit aan bij de klassieke doopregisters, huwelijksregisters en ledenregisters. Het register kost € 84,- en is alleen verkrijgbaar bij Uitgeverij Boekencentrum te Zoetermeer, www.boekencentrum.nl, e-mail: info@boekencentrum.nl

Dvd van jeugddienst over orgaandonatie

Zondagavond 5 oktober 2008 was er een speciale jeugddienst in de hervormde kerk te Hollandscheveld. Thema was: Van wie is mijn lichaam eigenlijk? De christelijke gereformeerde ds. Peter van Dolderen uit Noordscheschut was de voorganger en de muzikale begeleiding kwam van de band van de interkerkelijke jeugdkerk Cross-road uit Hoogeveen. In de jeugddienst stond orgaandonatie centraal. De belangstelling was groot, wat onder andere bleek uit de informatieaanvragen vooraf en uit

de hoge opkomst. Geïnteresseerden kunnen op DVD de dienst beluisteren en er mogelijk in eigen gemeente hun voordeel mee doen om het onderwerp bespreekbaar te maken. De opname duurt 60 minuten en is voor € 12,50 (inclusief verzendkosten) schriftelijk te bestellen bij de scriba: A. Koops, Kiestraweg 4, 7913 EC Hollandscheveld of per e-mail a-koops@hetnet.nl of d.m.v. overmaking van het bedrag op postbankrekening 2245068 t.n.v. A. Koops te Hollandscheveld o.v.v. DVD orgaandonatie.

Jasja Nottelman nieuwe voorzitter vrouwensynode

Drs. Jasja Nottelman is Annego Hogebrink opgevolgd als voorzitter van de Oecumenische Vrouwensynode. Nottelman (38) is studentenpastor in de EUG Oecumenische Studenten-gemeente te Utrecht en academiëpastor aan de Protestantse Theologische Universiteit in Utrecht. Ze is ook lid van de synode van de Protestantse Kerk in Nederland. Annego Hogebrink was tien jaar lang voorzitter en heeft de Oecumenische Vrouwensynode geleid na de overgang van een gesubsidieerde naar een vrijwilligersorganisatie.

De Oecumenische Vrouwensynode (OVS) is het platform van de vrouw en geloofsbeweging. Vanuit een feministische visie op mens, geloof en samenleving, streeft de OVS naar rechtvaardigheid op het gebied van gender, cultuur, godsdienst, leeftijd en

seksuele voorkeur.

De OVS organiseert elke vijf jaar een vrouwensynode en tussendoor synodedagen. De OVS werkt samen met ondermeer moslimvrouwenorganisatie Al Nisa en het Landelijk Oecumenisch Platform.

Dr. Jasja Nottelman (foto: OVS)

Kerk in Actie vraagt aandacht voor zorgontvangers

De overheid heeft te maken met oplopende kosten in de zorg en probeert daarop te bezuinigen. Zorgontvangers, onder wie mensen met een chronische ziekte, een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking worden door die maatregelen dikwijls zwaar getroffen. Professionele en vrijwillige zorgverleners ervaren groeiende werkdruk en voelen zich daardoor overbelast.

In een brief heeft Kerk in Actie aan staatssecretaris Bussemaker gevraagd om bij het afwegen van die verschillende belangen de positie van zorgvragers én zorgverleners het zwaarst te laten wegen. De brief werd verzonden mede namens bijna 1000 diakenen en diaconale vrijwilligers uit de Protestantse Kerk die op 15 november de Landelijke Diaconale Dag bezochten. Het thema van de dag was 'Zorg voor elkaar; zorg voor de schepping'.

Kerk in Actie constateerde dat in de afgelopen jaren in de zorgsector waarden als barmhartigheid en solidariteit door financieel-economische en beleidstechnische waarden lijken te zijn overschaduwd. Nu klinkt op veel plaatsen in de samenleving een roep om hernieuwde aandacht voor compassie, voor relationele en menslievende zorg. Kerk in Actie onderschrijft dit pleidooi van harte. Meer over deze Landelijke Diaconale Dag, inclusief de toespraken van Herman Noordergraaf (hoogleraar diaconaat) en Attie van Niekerk (NOVA Institute Zuid-Afrika) zie www.kerkinactie.nl

'HEMEL' in de kiosk

HEMEL, *glossy die verder kijkt*, is nu te koop voor slechts € 5,- bij ondermeer AKO, Bruna, en Albert Heijn. Deze bijbelglossy is een uitgave van het Nederlands Bijbelgenootschap en biedt mode, lifestyle, reportages en interviews. HEMEL is gemaakt voor mensen die de Bijbel niet kennen maar wel geïnteresseerd zijn in zingeving.

HEMEL is een prima blad om weg te geven aan familie en vrienden en zo in gesprek te komen over Bijbel, geloof en kerk. Of om mensen uit te nodigen voor een speciale viering of activiteit in uw kerk in de kersttijd. Vanwege de decembermaand, kunnen plaatselijke gemeenten HEMEL bestellen met een aantrekkelijke korting: voor slechts € 25,- ontvangt u 10 exemplaren HEMEL in een fraaie display.

Meer informatie: www.hemel.nu en www.bijbelgenootschap.nl, of neem contact op: Nederlands Bijbelgenootschap, info@bijbelgenootschap.nl, tel. (023) 514 61 46.

Luther Collectie Amsterdam

De Luther Collectie Amsterdam is gehuisvest in de schitterend gerestaureerde bestuursvertrekken van het Luthers Verpleeghuis De Wittenberg aan de Nieuwe Keizersgracht in Amsterdam. De collectie omvat onder meer regentenportretten, meubelstukken, prenten, penningen, boeken en documenten. Ook is er een grote verscheidenheid aan objecten: bewerkte voorzittershamers, collectebussen, diaconessenkledingstukken en liturgische voorwerpen.

Voor bezichtiging van de collectie: schrijf of mail met het secretariaat, dat ook groeps rondleidingen kan verzorgen. Maximaal 15 personen, toegang: € 5,- p.p.

Voor toezending van de fraaie, onlangs uitgebrachte brochure over Luther Collectie Amsterdam: schrijf of mail naar: Secretariaat Luther Collectie Amsterdam, Bartokweg 39, 1323 SR Almere,

e-mail: info@luthercollectieamsterdam.nl.

Ook is het mogelijk deel te nemen aan een wandeling Langs lutherse sporen in Amsterdam. Voor gegevens hierover: www.luthersamsterdam.nl

Kerken met Stip gegroeid

Het aantal kerken dat zich heeft aangemeld als Kerk met Stip is opgeklommen tot 38. De meest recente gemeenten die zich aansloten waren het Leger des

Heils in Leeuwarden, de Protestantse wijk-gemeente Holy in Vlaarding en de Evangelische Pinkstergemeente Sionkerk in Den Haag. Dat maakte de organisatie in november bekend. 'Kerken met Stip' inventariseert en stimuleert gastvrije, laagdrempelige gemeenten en parochies, waar ex-gedetineerden welkom zijn en waar ze zich op zondag en door de week thuis kunnen voelen. Het is een initiatief van het Justitiepastoraat van de kerken.

Een aantal penitentiaire inrichtingen houdt in 2009 open dag voor leden van kerken met of zonder stip. Dit gebeurt op initiatief van het Justitiepastoraat. Het gaat om ontmoeting en uitwisseling in een feestelijke sfeer, met de bedoeling dat de kerk en degenen binnen de muren van het gevang dichterbij elkaar komen. De gedetineerden fungeren daarbij als gastheren en -vrouwen.

Meer informatie: www.kerkenmetstip.nl, Kerken met Stip, tel. (0343) 51 80 75, e-mail: oskamp@scarlet.nl.

Kijkbijbels voor kinderen in Cuba en Rwanda

De bekende *Kijkbijbel* met illustraties van Kees de Kort is er sinds kort ook in het Spaans en het Kinyarwanda. De bijbels worden verspreid in respectievelijk Cuba en Rwanda. Het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) zorgde ervoor dat de *Kijkbijbel* vertaald en gedrukt kon worden.

Ruud Blom, medewerker van het NBG en sterk betrokken bij de bijbelhulp wereldwijd, toont zich zeer verheugd. 'In 2004 kregen we vanuit Cuba de vraag of het mogelijk was een Spaanstalige kinderbijbel uit te geven. De *Kijkbijbel* zou daarvoor heel geschikt zijn. Echter, dat betekende dat er nog heel wat vertaalwerk te doen was. Er bestonden slechts enkele zogenaamde mini's in het Spaans. Twee jaar later kwam er een soortgelijk verzoek uit Rwanda. Daar was men al wel met de vertaling begonnen, maar om de *Kijkbijbel* te laten drukken en te verspreiden was extra hulp nodig. Veel NBG-leden reageerden positief op de vraag om een extra gift te geven voor dit doel. In samen-

werking met *Kerk in Actie* konden beide projecten worden gerealiseerd. En uiteindelijk veel meer dan dat. Aanvankelijk vroeg men om 5.000 bijbels voor Cuba en 2.000 voor Rwanda. Inmiddels zijn er 12.000 *Kijkbijbels* verscheept naar Cuba en gaan er 10.000 naar Rwanda. Een resultaat waar wij - maar vooral kinderen in Rwanda en Cuba - blij mee zijn.' De complete *Kijkbijbel* bestaat nu in tien talen. Delen ervan (vooral in de vorm van mini-boekjes) zijn er al in meer dan honderd verschillende talen.

Ruud Blom is blij met beide vertalingen. (foto: NBG)

'Calvijn op bezoek'

Wilt u weten wie Calvijn was, wat hem dreef en wat zijn gedachtegoed ons nu nog te vertellen heeft? U kunt hem uitnodigen! Op verzoek van de Protestantse Kerk maakten de verhalenvertellers en theologen Kees Posthumus en Ferdinand Borger een voorstelling over het leven en werk van Calvijn. In de voorstelling maakt u kennis met Calvijn op zeven bijzondere momenten in zijn leven. Momenten waarop iets op het spel staat. Calvijn vertelt over de plaats waar hij zich bevindt, blikt terug en kijkt vooruit. Feiten, overwegingen en gevoelens passeren de revue. Zo deelt hij met de luisteraars wat hem bezighield en dreef. Soms is dat uiterst actueel, en daagt Calvijn ons met zijn gedachten en overwegingen uit om na te denken over vragen van geloof en leven, die ons ook vandaag bezighouden.

De voorstelling is door plaatselijke gemeenten gedurende het hele Calvijjaar 2009 te boeken. Op www.pkn.nl/calvijjaar vindt u een flyer met meer informatie.

Theaterviering 'The patient Earth' in Utrecht

'The patient Earth' is een experimentele theaterviering met aandacht voor muziek, poëzie en drama. De viering is door jongeren bedacht en wordt door jongeren uitgevoerd. 'The patient Earth' gaat over de aarde die wacht, maar hoelang nog? Hoe gaan haar bewoners met haar om, waar liggen de grenzen en waar liggen de mogelijkheden. Blijven we zitten en wachten of doen we mee? 'The patient Earth' is de eerste in een serie experimentele vieringen en is een initiatief van een drietal wijkgemeenten, de Marcus-/

Wilhelminakerk, de Oecumenische Studentengemeente en de Nicolaïkerk, van de Protestantse Gemeente Utrecht. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Ad Voogtfonds, het vernieuwingsfonds van de Protestantse Gemeente Utrecht. Tijd en plaats: zondag 14 december 20.00 - 21.00 in de Janskerk, Janskerkhof te Utrecht. Meer informatie: Annelies Schouten, annelies-schouten@hotmail.com, website: <http://www.eug.studver.uu.nl>.

advertentie

Gelezen in *Visie*...

'Onze eerste zoen was meteen ook onze laatste'

Denise trouwde met een ter dood veroordeelde

Visie. De christelijke mediagids voor het hele gezin

Proefabonnement: 12 nummers voor € 6,- • Ga naar www.eo-acties.nl/visie of bel 035-6474645

Eindejaarscollecte 2008

De eindejaarscollecte 2008 op oudejaarsdag heeft als thema: 'Laat de kinderen tot mij komen'. De opbrengst van deze collecte is bestemd voor het eigen werk van uw gemeente. Het is in de eigen kerkelijke gemeente dat we het gevoel van samenzijn

ervaren. Waar we momenten van geluk, maar ook van verdriet met elkaar delen. Waar we nieuw leven vieren en hen die gestorven zijn herdenken. Een plek waar jong en oud een eigen bijzondere plaats innemen.

Materiaal: De folder ter ondersteuning van deze collecte is verkrijgbaar bij Brochureverkoop van het Landelijk Dienstencentrum, telefoon (030) 880 13 37, e-mail: brochureverkoop@pkn.nl.

Kerstcampagne Kinderen in de Knel

Momenteel zijn in verschillende plaatsen in Nederland posters te zien van Kinderen in de Knel. Met het thema 'Fatsoenlijk Werk?' wil Kinderen in de Knel aandacht vragen voor de groep van oudere kinderen die onder hele slechte omstandigheden werken. Zij moeten bijdragen aan het gezinsinkomen, terwijl ze eigenlijk naar school zouden moeten gaan. De partnerorganisatie van Kerk in Actie in

Guatemala, Ceadel, komt voor deze groep kinderen op. Ceadel roept enerzijds bedrijven op om de wetgeving op dit gebied na te komen en zorgt anderzijds voor goede opleidingen voor de kinderen zodat hun kans op beter werk wordt vergroot. Kerk in Actie heeft posters laten maken om de collecte in de kerk te ondersteunen. De posters zijn te zien in plaatsen waar veel

kerken en donateurs bijdragen aan Kinderen in de Knel. Door ook op deze manier aandacht te vragen voor dit belangrijke thema, hopen wij meer kinderen uit de knel te halen! **Materiaal:** Folders en posters zijn te bestellen bij Brochureverkoop van het Landelijk Dienstencentrum, telefoon (030) 880 13 37, e-mail: brochureverkoop@pkn.nl.

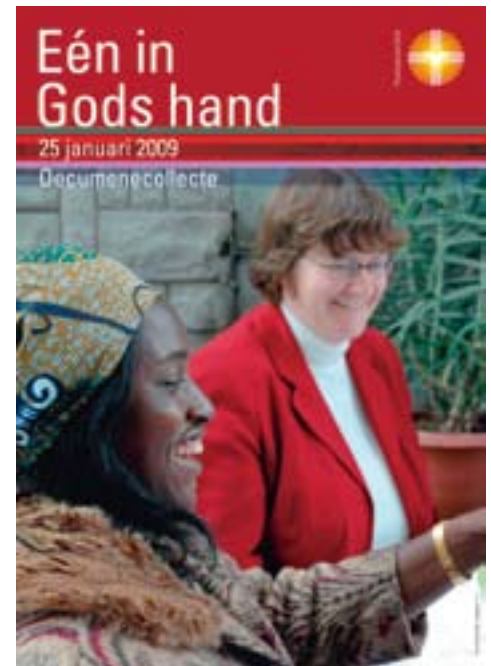
Oecumene-collecte: 25 januari

In de Week van Gebed voor de Eenheid van christenen houdt de Protestantse Kerk in Nederland haar oecumenecollecte. Hieruit worden onder meer de contributies betaald aan de Raad van Kerken in Nederland en de Wereldraad van Kerken. De Raad van Kerken heeft zich bewezen als gesprekspartner voor overheid en maatschappelijke organisaties en vraagt niet vergeefs aandacht voor thema's als armoede, gerechtigheid en duurzaam samenleven. Daarnaast richt de Raad zich intensief op het onderling geloofsgesprek en de missionaire betekenis van de oecumene.

De Wereldraad van Kerken is hét platform waar de protestantse kerken hun stem kunnen laten horen, bijvoorbeeld bij de Verenigde Naties, en ook in contacten met

de Rooms-Katholieke Kerk en Pinksterkerken. Lidkerken vinden hier een podium waar ze van elkaars ervaringen en gaven gebruik kunnen maken. Dat is belangrijk omdat de kerken wereldwijd vaak met dezelfde vragen worden geconfronteerd. Vragen over geloof en kerk-zijn, maar ook vragen rond armoede, migratie en de aantasting van Gods schepping. De opbrengst van de Oecumenecollecte is bedoeld om al deze oecumenische initiatieven mogelijk te maken.

Materiaal: Folders en posters bij deze collecte zijn te bestellen bij Brochureverkoop van het Landelijk Dienstencentrum in Utrecht, tel. (030) 880 13 37, e-mail: brochureverkoop@pkn.nl.

Collecte Werelddiaconaat: 1 februari

Op 1 februari is de Collecte voor het Werelddiaconaat bestemd voor de internationale christelijke organisatie World Concern. Deze partner van Kerk in Actie helpt boeren in Birma om duurzame en productieve landbouwbedrijfjes op te bouwen.

World Concern werkt sinds 2001 in ruim dertig dorpen in het noordoosten van Birma. De veldwerkers van World Concern dragen landbouwkennis over en zorgen voor de benodigde materialen, zoals sproeiers en zaaigoed. Bovendien helpen ze de boeren om meer samen te werken. Dorpen bestaan

vaak uit twintig tot veertig huishoudens. Gezamenlijk bieden de inwoners problemen het hoofd door zich te organiseren in bijvoorbeeld een rijstbank, trainingsgroep of spaargroep. De resultaten zijn veelbelovend. De kwaliteit en de opbrengst van de oogsten verbeteren. De boeren helpen en stimuleren elkaar en vatten nieuwe moed. De onderlinge steun is hartverwarmend. Zo ook voor Daw Nwe Sann uit het dorp Makhwe. 'Het Rijstbankcomité in ons dorp leende ons zeven emmers rijst tegen een zeer lage rente. Daarmee konden wij verder en het bracht ons vorig jaar een goed seizoen. En niet

alleen het comité, maar ook burens hielpen ons. Dat stak ons een hart onder de riem. Nu onze bestaanszekerheid is verbeterd, willen wij ook mensen in nood helpen, zoveel als we kunnen.'

Het programma van World Concern omvat naast landbouwvoorlichting en microkrediet, ook natuurbeheer en gezondheidszorg. Helpt u World Concern om het werk voort te kunnen zetten?

Materiaal: Posters en folders bij deze collecte zijn verkrijgbaar bij Brochureverkoop van het Landelijk Dienstencentrum, tel. (030) 880 13 37, e-mail: brochureverkoop@pkn.nl.

DECEMBER 2008

Deze teksten zijn gekozen uit de lezingen die in het gezamenlijk gebed in Taizé worden gebruikt. Taizé is een oecumenisch klooster in Frankrijk. De teksten zijn kort genoeg om verschillende keren per dag herlezen te worden, voor een tijd van persoonlijk of gemeenschappelijk gebed. Zo is men door middel van het gebruiken van dit rooster verbonden met de wereldoecumene. .

- ma 1** Paulus schreef: Laat uw liefde oprecht zijn. Wees het goede toegedaan. Heb elkaar lief met de innige liefde van broeders en zusters. (Romeinen 12: 9-13)
- di 2** Jezus zegt: Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is. Veroordeel niet, dan zul je niet veroordeeld worden. (Lucas 6: 36-38)
- wo 3** Paulus schreef: In de hoop zijn we gered. Als we echter nu al zouden zien waarop we hopen, zou het geen hoop meer zijn. Maar als wij hopen op wat nog niet zichtbaar is, blijven we in afwachting daarvan volharden. (Romeinen 8: 22-27)
- do 4** Jezus zei tot iemand: Eén ding ontbreekt u. Verkoop alles wat u hebt en verdeel de opbrengst onder de armen, dan zult u een schat in de hemel bezitten. Kom daarna terug en volg mij! (Lucas 18: 18-23)
- vr 5** Paulus schreef: Toen ik bij u kwam om het geheim van God te verkondigen, beschikte ik niet over uitzonderlijke welsprekendheid of wijsheid. Ik had besloten u geen andere kennis te brengen dan die over Jezus Christus – de gekruisigde. Uw geloof moet niet op menselijke wijsheid steunen, maar op de kracht van God. (1 Korintiërs 2: 1-5)
- za 6** Jezus zegt: Ieder die alles heeft achtergelaten omwille van mijn naam, zal veel meer ontvangen en deel krijgen aan het eeuwige leven. (Matteüs 19: 27-29)
- zo 7** Johannes de Doper verkondigde: Ik heb jullie gedoopt met water, maar hij die na mij komt, zal jullie dopen met de heilige Geest. (Marcus 1: 1-8)
- ma 8** Maria zei tot de engel: De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd. (Lucas 1: 26-38)
- di 9** Jezus zegt: Ik verzeker jullie: wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan. (Marcus 10: 2-16)
- wo 10** U zult de Heer, uw God, weer zoeken, en hem ook vinden, als u hem tenminste met hart en ziel zoekt. (Deuteronomium 4: 29-31)
- do 11** Jezus zegt: Ik ben gekomen om het leven te geven in al zijn volheid. (Johannes 10: 1-10)
- vr 12** Zie erop toe dat niemand kwaad met kwaad vergeldt en streef altijd naar het goede, zowel voor elkaar als voor ieder ander. (1 Tessalonicenzen 5: 12-22)
- za 13** Paulus schreef: God, die mij al vóór mijn geboorte had uitgekozen en die mij door zijn genade heeft geroepen, openbaarde zijn Zoon in mij. (Galaten 1: 11-24)
- zo 14** Johannes de Doper zei: Ik ben de stem die roept in de woestijn: "Maak recht de weg van de Heer." (Johannes 1: 19-28)
- ma 15** De Heer zegt: Armen en behoeftigen zoeken water – niets! Ik, de Heer, zal hun antwoord geven, ik zal hen niet verlaten. Ik laat op kale heuvels rivieren ontspringen en bronnen in de valleien. (Jesaja 41: 14-20)
- di 16** Paulus schreef: Christus heeft ons bevrijd opdat wij in vrijheid zouden leven; houd dus stand. (Galaten 5: 1-6)
- wo 17** Jezus riep een kind bij zich en zei: Waak ervoor ook maar een van deze geringen te verachten. Want ik zeg jullie: hun engelen in de hemel aanschouwen onophoudelijk het gelaat van mijn hemelse Vader. (Matteüs 18: 1-10)
- do 18** Jezus zegt: De vossen hebben holen en de vogels hebben nesten, maar de Mensenzoon kan zijn hoofd nergens te ruste leggen. (Matteüs 8: 18-22)
- vr 19** Voor de komst van Jezus had Johannes het hele volk opgeroepen om zich te laten dopen en een nieuw leven te beginnen. (Handelingen 13: 22-26)
- za 20** De Heer zegt: Blijf niet staan bij wat eertijds is gebeurd, laat het verleden nu rusten. Zie, ik ga iets nieuws verrichten. (Jesaja 43: 18-21)
- zo 21** De engel zei tegen Maria: Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken. Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren, en je moet hem Jezus noemen. (Lucas 1: 26-38)
- ma 22** Mozes sprak tot het volk: De geboden die ik u vandaag heb gegeven, zijn niet te zwaar voor u en liggen niet buiten uw bereik. Nee, die geboden zijn heel dichtbij, u kunt ze in u opnemen en ze u eigen maken; u kunt ze volbrengen (Deuteronomium 30: 11-14)
- di 23** Paulus schreef aan Titus: Wij hopen op het eeuwige leven dat God, onze redder, vóór alle tijden heeft beloofd. Hij heeft zijn woord door de verkondiging bekendgemaakt. (Titus 1: 1-4)
- wo 24** Gods licht zal over ons opgaan en verschijnen aan allen die leven in duisternis en verkeren in de schaduw van de dood, zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede. (Lucas 1: 67-79)
- do 25** Het Woord was het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar de wereld kwam. (Johannes 1: 1-18)
- vr 26** Het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht. Zij die in het donker wonen worden door een helder licht beschenen. Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven. Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman, Goddelijke held, Eeuwige vader, Vredevorst. (Jesaja 9: 1-6)
- za 27** Johannes schreef: Wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen we ook aan u, opdat ook u met ons verbonden bent. En verbonden zijn met ons is verbonden zijn met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus. (1 Johannes 1: 1-4)
- zo 28** Toen Simeon het kind Jezus zag, loofde hij God met de woorden: Met eigen ogen heb ik de redding gezien die u bewerkt hebt ten overstaan van alle volken: een licht dat geopenbaard wordt aan de naties. (Lucas 2: 22-32)
- ma 29** De opgestane Jezus zegt: Ik ben de stralende morgenster. Laat wie dorst heeft komen; laat wie dat wil vrij drinken van het water dat leven geeft. (Openbaring 22: 16-21)
- di 30** God heeft ons het geheim van zijn wil onthuld: zijn voornemen om alles bijeen te brengen, onder Christus. (Efeziërs 1: 3-10)
- wo 31** Jezus zegt: De Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven om velen te redden. (Marcus 10: 35-45)

Predikantswisselingen

Beroepen

te Bodegraven (herv. wijk 2), ds. J.A.W. Verhoeven te Oudewater-Hekendorp; te Brakel, ds. B.A. Belder te Schelluinen; te Elburg (herv. wijkgem. West en Oostendorp), ds. H. Russcher te Barneveld; te Hattem (herv. wijk 1), ds. J.A. van den Berg te Lellens-Wittewierum-Ten Post en Stedum; te Hoogkerk-Oostwold (prot. gem. i.w.), ds. A. Bruin te Didam; te Leerdam (hervormd wijk West), ds. H.J. van der Veen te Putten; te Middelburg (herv. Ontmoetingskerk), ds. K. van Meijeren te Barneveld; te Moerkapelle (herv.), ds. R.W. van Mourik te Sommelsdijk; te Nijkerk (herv.; wijkgem. 1), ds. H. Westerhout te Harderwijk; te Ommen (geref.), ds. J.J.N. Wilmink te Zwolle-Zuid (Adventskerk); te Sliedrecht (herv.), ds. J.A. Brussaard te Barneveld (herv. wijk 5); te Waarder (herv.), ds. D. Breure te Bruchem-Kerkwijk/Delwijnen; te Waverveen (herv.), proponent E.G. de Kruijf te Rouveen; te Zaandam (justitiepredikant; door de generale synode), ds. C. van Veelen te Gaasperdam; als pred. met bijz. opdr. (arbeid Nes Ammim, Israël), ds. A.M. van Andel te Zaandam.

Aangenomen

naar Apeldoorn (Osseveld-Woudhuis), ds. C.M. Baas en ds. J.J. Kappers te Zaltbommel; naar Bleiswijk (herv. Het Anker), proponent J.J. ten Brinke te Apeldoorn; naar Capelle aan den IJssel (Oostgarde), ds. H. Talsma te Kollumerzwaag; naar Eethen en Drongelen (herv.), proponent K. Hage te Utrecht; naar Groningen (g.v. Martiniziekenhuis), ds. R. Koorneef te Heerenveen; naar Groningen (Martinikerk herv.), ds. J.A. van den Berg te Stedum-Lellens-Wittewierum-Ten Post, die bedankte voor Hattem (herv. wijk 1); naar Hattem (hervormd wijk 2), ds. B.J.D. van Vreeswijk te Sluipwijk; naar Heemstede, ds. P.I.C. Terpstra te Naaldwijk; naar Hollandscheveld (herv. Rehoboth), ds. A.N. van der Wind te Hagestein; naar Joure c.a., ds. M.W. Jans te Oudemirdum, Nijemirdum en Sondel; naar Lent-Oosterhout-Ressen (streekgemeente), ds. D. Kruyt te Dokkum; naar Lutjegast, ds. G.F. Heeneman te Katwijk aan Zee; naar Loosdrecht (geref.), ds. J.S. Dijkhuizen te Weesp; naar Mastenbroek (hervormd), proponent W.M. Dekker te Utrecht; naar Naaldwijk, ds. N.C. Smit te Lekkkerkerk-Warmond; naar Nunspeet (Dorpskerk Centrum), ds. G. Herwig te Kamerik; naar Ommen (geref.), ds. J.J.N. Wilmink te Zwolle-Zuid; naar Putten (herv. wijkgem. 5), ds. A. Jonker te Baarn; naar Rotterdam-Noordrand (Hillegersberg-Noord), proponent A. Aantjes-de Kuiper te Giessenburg; naar Rijssen (hervormd wijk 2),

ds. W.C. Zuiderduijn te Nederlangbroek; naar Santpoort en Velsbroek (wijk Velsbroek), ds. M.E. Suurmond-Vonkeman te Vlaarding; naar Sliedrecht (hervormd), ds. H.J. van der Veen te Putten (herv. wijk 6), die bedankte voor Leerdam (herv. wijk West); naar Ugchelen, ds. B.J. Ramaker te Stiens; naar Vorden, ds. F.W. Brandenburg te Halle; naar Vught (justitiepredikant; door de Gen. Synode), ds. A.C. van Voorst te Bredevoort; naar Westerhaar (geref.; deeltijd), ds. E. van Beesten te Mariënborg (werkzaam voor stichting Mensenkinderen te Almere); naar 't Zandt-Godlinze, ds. S. Alblas te Andijk; Benoemd door de synode tot universitair docent Universiteit Utrecht, ds. H. van den Belt te Utrecht.

Bedankt

voor Amersfoort (Adventkerk) en voor Sprang (hervormd), ds. T. Jacobs te Broek op Lange-dijk; voor Arnemuiden (herv.), ds. D. Breure te Bruchem-Kerkwijk/Delwijnen; voor Elim-'t Harde, ds. R.W. van Mourik te Sommelsdijk; voor Genemuiden (herv. wijkgem 2), ds. A.L. van Zwet te Woudenberg (herv.); voor Harderwijk (hervormd wijk 2), ds. J.C. van Trignt te Woerden; voor Hasselt (herv.), ds. C.G. Graafland te Aalsmeer; voor Klaaswaal (hervormd) en voor Papendrecht (hervormd wijk west), ds. T. Jacobs te Broek op Langedijk; voor Moerkapelle (herv.), ds. J.C. Klein te Hei- en Boeicop (herv.); voor Rouveen (herv.), ds. K.E. Schonewille te 's-Gravenmoer; voor Rijssen (herv. wijkgem. 5), ds. H. Russcher te Barneveld; voor Tholen (herv.), ds. J. Geene te Katwijk aan Zee; voor Veen (hervormd), ds. H. Westerhout te Harderwijk; voor Veenendaal (hervormd wijk 8), ds. J.S. Heutink te Ede; voor Voorthuizen (hervormd wijk 1), ds. J.A.W. Verhoeven te Oudewater-Hekendorp.

Beroepbaar

Proponent M. Boevé, Beverakker 29, 3994 EK Houten;

Proponent M. Diepenbroek, Balijelaan 2 bis A, 3521 GR Utrecht;
 Proponent T. Doornebal, Dorp 67, 3405 BA Benschop.
 Proponent M.C. Hage, Tolakker 201, 3738 JM Maartensdijk;
 Proponent C.M. den Hertog, Graafschap 73, 3524 TM Utrecht;
 Proponent R. Mager, Stadionlaan 8, 3583 RD Utrecht;
 Proponent P.A. Pronk, Akker 16, 1156 AE Marken;
 Proponent G.J. Roest, Adriaen van Ostade-laan 109, 3583 AD Utrecht;
 Proponent J.S. Telgenhof, Hoogeweg 2, 9746 TN Dorkwerd, tel. (050) 577 42 30;
 Proponent J. Visser, Willem Schuylenburglaan 46, 3571 SJ Utrecht;
 Ds. A.J. van Zanden, Beyerinckstraat 21, 7424 BB Deventer (voorheen predikant te IJlst), tel. (0570) 51 30 20;
 Ds. G. Nieuwburg, Lijsterbesoord 32, 1112 EH Diemen, tel. (020) 695 05 05;

Overleden

11 oktober ds. T. ten Napel (geb. 20 november 1928); 11 oktober ds. H.J. Ponsteen (geb. 10 januari 1922); 16 oktober ds. H.J. van Oostrum (geb. 7 september 1925); 25 oktober ds. R. Crouwel (geb. 22 augustus 1927); 26 oktober ds. J.C. Schuurman (geb. 25 december 1925).

Wilt u berichten over predikantswisselingen en beroepbaarstellingen doorgeven aan het Synodesecretariaat? Postbus 8399, 3503 RJ Utrecht, e-mail: jaarboek@pkn.nl

Daarnaast kunnen deze berichten doorgegeven worden aan Persbureau Scheps, Postbus 103, 3770 AC Barneveld, e-mail: scheps@solcon.nl

Advertenties

Kerkinformatie kent twee soorten advertenties: vacatureadvertenties van kerkelijke gemeenten en andere advertenties.

Vacatureadvertenties van gemeenten kunnen in vier verschillende formaten geplaatst worden: Klein (tot 65 woorden), Normaal (tot 130 woorden), Groot (tot 260 woorden) en Zeer groot (tot 520 woorden/hele pagina).

Voor deze formaten gelden respectievelijk de volgende tarieven: € 174, € 348, € 698 en € 1.394.

Andere advertenties bestaan in de formaten: 1/8, 1/4, 1/2 en 1/1. De prijzen zijn respectievelijk: € 348, € 698, € 1.394, € 2.788.

Aanlevering

Per e-mail aan: kerkinformatie.advertenties@pkn.nl (de kale tekst in een Word-bestand en logo's uitsluitend apart in een jpg-bestand), per fax aan (030) 880 14 45, of in papieren vorm per post aan: Kerkinformatie Advertenties (F. Rozemond), Postbus 8504, 3503 RM Utrecht.

Logo's

Wanneer het logo van de Protestantse Kerk wordt gebruikt dient dat *volledig* (met vaste tekst) te worden afgedrukt. Dit in verband met de optimale en eenduidige werking

ervan. Eigen varianten op dit logo *kunnen* in Kerkinformatie worden geweigerd. Andere eigen logo's, beeldmerken, vignettes of foto's zijn uiteraard hartelijk welkom.

Uiterste aanleverdata:

Januarinummer 2009: 3 december 2008

Februarinummer 2009: 7 januari 2009

Maartnummer 2009: 4 februari 2009

De redactie van *Kerkinformatie* is niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties. Bij de opmaak zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de wensen van de adverteerder.

De Nieuwe Kruiskerkgemeente te Amstelveen, onderdeel van de Protestantse Gemeente te Amstelveen-Buitenveldert, zoekt een

predikant (m/v)

voor een volledige betrekking.

De gemeente viert haar diensten in de markante Kruiskerk. Met het oog op lopende en te verwachten processen van bezinning en vernieuwing, van samenwerking en fusie is het een boeiende gemeente.

Wij zoeken een ervaren predikant die:

- in prediking, vorming- en toerustingwerk en pastoraat de Bijbelse boodschap inspirerend verwoordt;
- in de vieringen zowel de liturgische en kerkmuzikale traditie als nieuwe vormen een plaats kan geven;
- in zijn / haar optreden en werkwijze de onderlinge gemeenschap versterkt en mensen met hun gaven tot hun recht laat komen;
- de kerk zichtbaar in de buurt laat zijn en daarbij ook jongere generaties aanspreekt;
- ervaring heeft met processen van reorganisatie en vernieuwing, en de gemeente daarin kan begeleiden.

Bij het zoeken naar geschikte woonruimte kunnen de kerkrentmeesters ondersteuning bieden.

Een profielschets van de predikant die wij zoeken en een beschrijving van de gemeente staan op de website (www.kruiskerk.nu). Inlichtingen zijn te verkrijgen bij de voorzitter van de beroepingscommissie: de heer C.J.N. Stuij, tel. (020) 647 63 52, e-mail: stuij130@planet.nl.

Uw sollicitatie kunt u tot 15 december 2008 zenden aan de secretaris van de beroepingscommissie: mevrouw K. Geljon-van der Zee, Wibautlaan 6, 1181 XW Amstelveen, tel. (020) 641 01 24, email: geljon-vanderzee@hetnet.nl.

De Houtrustkerkgemeente, een vrijzinnige wijkgemeente van bijzondere aard van de Protestantse Gemeente van 's-Gravenhage,

zoekt wegens emeritaat van haar huidige predikant per 1 september 2009 een

predikant (m/v)

voor een 50 % dienstverband van tenminste vijf jaar.

De Houtrustkerkgemeente

De Houtrustkerkgemeente telt ongeveer 130 meest oudere leden / begunstigers en wordt door een actieve kern gedragen. Zij maakt als een wijkgemeente van bijzondere aard deel uit van de Haagse protestantse gemeente en fungeert daarin als centrum voor het religieuze leven van vrijzinnige protestanten in de Haagse agglomeratie. Als zodanig is zij een open gemeenschap met respect voor ieders geloofsbeleving.

Profielschets voor een predikant(e)

Gezocht wordt iemand met een theologische opleiding op academisch niveau, een vrijzinnige signatuur en goede contactuele eigenschappen, die

- tweemaal per maand in de wekelijkse erediensten en op de kerkelijke hoogtijdagen in de eigen gemeente voorgeeft overeenkomstig het dienstverband. Desgewenst kan hij/zij op andere zondagen ook voorgaan in andere wijkgemeenten.
- aandacht heeft voor de pastorale zorg voor de verspreid wonende gemeenteleden
- een actieve rol wil spelen in gesprekskringen
- een invalshoek poogt te vinden om het geestelijk leven van de jongere generatie te activeren
- wil functioneren binnen het geheel van de Protestantse Gemeente van 's-Gravenhage met inbreng van de open levenshouding die de vrijzinnigheid voorstaat.

De Houtrustkerk heeft een professionele cantor-organist. De cantorij levert een belangrijke bijdrage aan de eredienst. De predikant(e) en cantor-organist zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een goede liturgie.

Belangstellenden kunnen zich voor nadere inlichtingen en een informatiepakket wenden tot de voorzitter van de voordrachtscommissie, de heer Th.C. Hoogakker, Regentesselaan 341, 2562 ED Den Haag, telefoon 070-3651745, e-mail hoovroo@casema.nl.

Schriftelijke aanmeldingen met een curriculum vitae worden gaarne binnen drie weken na het verschijnen van deze advertentie ingewacht.

De Protestantse Gemeente Bellingwolde zoekt een parttime

predikant (m/v) 70%

Wij vormen een levendige geloofsgemeenschap en zijn op zoek naar een predikant die:

- van harte actief is in het pastoraat, en ambtsdragers en medewerkers ook toerust;
- op eigentijdse en inspirerende wijze voorgeat in de erediensten;
- zich betrokken voelt bij de verschillende leeftijdsgroepen, en zich inzet voor jeugd- en jongerenwerk;
- pluriformiteit ziet als positief uitgangspunt voor gemeente-opbouw.

Er is een ruime pastorie beschikbaar.

Nadere informatie wordt gaarne verstrekt door de voorzitter van de beroepingscommissie, dhr. Albert Vloo, tel. (0597) 53 12 14.

Een informatiepakket, w.o. profielschetsen van gemeente en predikant, is op te vragen bij de secretaris van de beroepingscommissie, mw. Anita Lobbezoo, Sportweg 25, 9695 EC Bellingwolde, tel. (0597) 531981, anita.lobbezoo@wanadoo.nl.

Uw schriftelijke reactie zien wij graag tegemoet.

De Protestantse Gemeente Ouwerkerk is een kleine gemeente op het mooie eiland Schouwen-Duiveland.

Wij zoeken een

kerkelijk werker (m/v)

Die in onze gemeente 12/16 uur zou willen werken.

Wij denken aan iemand die:

- inspirerend, stimulerend en uitnodigend richting geeft aan Christen-zijn.
- zich kan vinden in een kleine plattelandsgemeente met het pastoraat als belangrijk onderdeel.
- aandacht heeft voor het vele werk van vrijwilligers.
- in overleg met de kerkenraad een nader te bepalen aantal keren voorgeat in de eredienst.

Uw schriftelijke reactie kunt u tot 30 december 2008 richten aan de scriba:

C.G.A.Noordhuizen, Laan der Wereldveteranen 1,
4305 AC Ouwerkerk
E-mail: cornelisga@kpnplanet.nl

De Vrije Evangelische Gemeente Nijverdal is lid van de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland, die op tal van terreinen samenwerkt met de Protestantse Kerk. De bij de Bond aangesloten gemeenten vinden hun oorsprong in de 19-de eeuw en zijn beïnvloed door de Reformatie en de Opwekkingsbewegingen in die tijd. Ze zijn te omschrijven als 'vroom' en open. (www.bondveg.nl)

De Vrije Evangelische Gemeente Nijverdal komt graag in contact met een fulltime

predikant(e) of gemeentelijk werker (m/v)

die onze kerkelijke gemeente wil dienen.

Wij vragen een predikant(e) of gemeentelijk werker met preekbevoegdheid die

- vanuit een persoonlijk geloof samen met collega ds. Liesbeth Jansen-Gort de gemeente wil ondersteunen in opbouw, diaconaat en pastoraat
- met enthousiasme het evangelie wil verkondigen in eredienst en huisbezoek
- op inspirerende manier jong en oud weet te boeien
- weet in te spelen op de verschillende opvattingen in geloofsbeleving en kan omgaan met pluriformiteit.

Wij zoeken een predikant(e) of gemeentelijk werker die enthousiast is over het profiel van onze gemeente, zich wil oriënteren op het Vrije Evangelische karakter en bereid is lid te worden van onze gemeente.

Wij bieden

- een gemeenschap die zich kenmerkt door veelkleurigheid
- een prettige woon- en werkomgeving.

Als u geïnteresseerd bent, kunt u een informatiepakket waarin ook een profielschets en een beleidsplan van de gemeente zijn opgenomen, aanvragen bij mevr. N. Muis- Brinkman, secretaris van de beroepingscommissie, via e-mail aan wmuis@home.nl. Ook de website www.veg-nijverdal.nl biedt u een beeld van onze gemeente. Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met de voorzitter van de beroepingscommissie, dhr. A. Bulsink, atbulsink@hetnet.nl

Uw reactie met curriculum vitae kunt u tot 14 december 2008 richten aan de Beroepingscommissie VEG Nijverdal, mevr. N. Muis, Lavendel 17, 7443 EK Nijverdal.

De Protestantse Gemeente i.w. te Easterein Gem. Littensera-diel Friesland is op zoek naar een

predikant(e) of predikantenechtpaar

voor een taakomvang van 80%

Die:

- De bijbel hanteert als het Woord van God en als leidraad voor het leven.
- Die het evangelie met warmte en bevoegenheid brengt en daarin vernieuwend durft te zijn.
- Een uitdaging ziet in het stimuleren en activeren van jeugd, jongeren en jonge gezinnen.
- Het pastoraat als één van de belangrijkste taken ziet.

Voor inlichtingen en/of een informatiepakket met profielschets kunt u contact opnemen met mevrouw D. v.d. Eems, Skilplein 15, 8734 GW Easterein, tel. (0515) 33 23 00, e-mail hindrikdurkje@planet.nl of

De heer R. Hofstee, Sibadawei 12, 8734 HE Easterein, tel. (0515) 33 17 46, e-mail r.hofstee@hetnet.nl

Wij ontvangen uw sollicitatie graag vóór 20 dec. 2008. Info ook op www.martinikerk-easterein.nl.

Protestantse Gemeente Wehl

Onze kleine gemeente, liggend op de rand van de Liemers en de Achterhoek, zoekt een

PREDIKANT (V/M)

die in deeltijd (ca. 50%) wil werken

Onze kleine gemeente, ca 400 leden, is zeer pluriform, een kleine actieve gemeenschap die openstaat voor vernieuwing binnen kerk en maatschappij.

Wij komen graag in contact met iemand die met ons samen wil bouwen aan de toekomst.

Wij zoeken een predikant;

- die een actieve en creatieve teamspeler is.
- die met de verkondiging de gemeente weet te inspireren
- die gemeenteleden betreft bij de voorbereiding van diensten.
- die het pastoraat in al haar facetten als waardevol en vanzelfsprekend vindt.

Voor verdere inlichtingen en informatie kunt u contact opnemen met onze scriba Mevr. F.P.L. Best-de Ruiter
Grotestraat 25
7031 AG Wehl tel (0314) 68 32 61
francisca-best@hetnet.nl

De Protestantse wijkgemeente Grote Kerk - Centrum te Emmen,

die haar wortels heeft in de vrijzinnige geloofstraditie, is een open geloofsgemeenschap, die zich wil laten inspireren en bemoedigen door de bijbelse verhalen, symbolen en rituelen, met ruimte voor ieders eigen geloofsinvulling, en die oog en oor wil hebben voor de betekenis daarbij van muziek, cultuur en kunst. De wijkgemeente is in een intensief proces van samenwerking betrokken met twee andere wijkgemeenten in Emmen-Centrum.

Vanwege het voor 50% met deeltijdpensioen gaan van onze predikant zoeken we een

kerkelijk werker

voor 50% van de werktijd, die

- tenminste een theologische opleiding op HBO niveau heeft voltooid,
- in het bezit is van een preekconsent.

Van de kerkelijk werker wordt verwacht dat zij/hij

- zich in bovenstaand profiel van de gemeente herkent, en dat actief wil ondersteunen, en indien mogelijk uitbouwen,
- pastoraat doet, en in voorkomende gevallen uitvaartdiensten leidt,
- een aantal keren voorgaat in de diensten in de Grote Kerk - gemeente,
- in overleg met de kerkenraad overige werkzaamheden verricht.

De benoeming zal zijn voor één jaar; in de loop van het jaar zal bezien worden of verlenging van de aanstelling tot de mogelijkheden behoort.

De salariëring zal geschieden in overeenstemming met de richtlijnen van de Protestantse Kerk in Nederland.

Uw schriftelijke reactie wordt verwacht binnen drie weken na verschijning van dit blad bij de scriba: mw. W. Dijks, Prinsenlaan 59, 7822 GG Emmen.

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot ds. Hans te Winkel, tel. (0591) 64 35 64, e-mail j.te.winkel@planet.nl, u kunt ook naar de website gaan: www.grotekerkemmen.nl.

www.kerkpleinnieuwleusen.nl

ONTMOETINGSKERK NIEUWLEUSEN zoekt een

fulltime gereformeerde predikant(e)

De Gereformeerde Kerk in Nieuwleusen is een betrokken gemeente, die met gevarieerde erediensten en een creatieve inbreng van de gemeente vernieuwend is in denken en doen.

Onze gemeente wil een gastvrije, open en uitnodigende gemeente zijn, vitaal en aantrekkelijk voor jong tot oud.

Wij verwachten een predikant(e), die

- graag het aloude verhaal van God en mensen op een inspirerende manier vertelt
- een warm hart heeft voor mensen, spontaan pastoraat biedt en ouderen regelmatig bezoekt
- de jeugd bereikt en met haar optrekt als een wezenlijk deel van de gemeente
- de ambtsdragers en gemeenteleden toerust in het gemeente-zijn
- een brede theologische interesse in zich heeft en niet alleen één richting kiest
- onze veelkleurige gemeente levendig en actief ondersteunt in kerk en samenleving
- beschikt over passende sociale vaardigheden voor hen, die het moeilijk hebben
- ervaring heeft met een gemeente en wil werken in onze vooruitstrevende plattelandsgemeente
- een actieve bijdrage levert aan het PKN-fusieproces.

Wij bieden een gemeente die 880 leden telt.

Er is een fraaie kerk met veel ontmoetingsruimtes en een ruime pastorie beschikbaar.

Voor nadere inlichtingen en sollicitaties met cv, per brief of per mail (tot 20 dec.), is het adres: de voorzitter van de beroepingscommissie, dhr. D.J. Kremer, Kolkland 17, 7711 VL Nieuwleusen, tel. (0529) 48 33 95. E-mail: dkremer@smon.nl. Een informatiepakket is beschikbaar.

De Protestantse Gemeente te Etten-Leur heeft per 1 juli 2009 een vacature voor de functie van

koster-beheerder (m/v)

(voor 120 uur per maand = 77 Fte)

voor haar kerkelijk centrum 'De Baai' gelegen aan de Baai 154 te Etten-Leur.

Voor nadere informatie verwijzen wij naar www.protestants-ettenleur.nl onder Actualiteit en vervolgens 'Gezocht: nieuwe koster-beheerder'.

Bergeijk (1812)

Hoogeloon (1810)

Eersel (1813)

De Protestantse Gemeenten Bergeijk en Hoogeloon-Eersel zijn op zoek naar een

fulltime predikant(e)

of voor 1 fte een predikantenechtpaar

Beide gemeenten bestaan elk uit ongeveer 250 leden verspreid over de Brabantse Kempen.

Wij proberen een 'open kerk' te zijn, waar velen zich welkom voelen.

Bent u iemand met ervaring die:

- in de zondagse viering de bijbel vertaalt naar het doorde-weekse heden
- een bindend element is en de verschillen van binnen en buiten de kerk overbrugt
- met warmte ondersteunt waar dat nodig is?

Dan nodigen wij u uit om voor 10 januari te reageren.

Meer informatie

Op de website www.pkn-eersel.nl vindt u, naast algemene informatie, bij 'Kerkvisie' het rapport dat ten grondslag ligt aan het huidige Eerselse beleidsplan en de werkplannen waarmee geprobeerd wordt vorm te geven aan wat ons bezielt.

Ook vindt u op deze website verdere informatie over Bergeijk en de daar gelegen pastorie.

Een uitgebreid informatiepakket kunt u opvragen bij de coördinator van de beroepingscommissie: mw. E. Vaarkamp, Lille 2, 5512 NB Vessem, tel. (0497) 59 16 98, aan wie u tevens uw sollicitatie met curriculum vitae kunt richten.

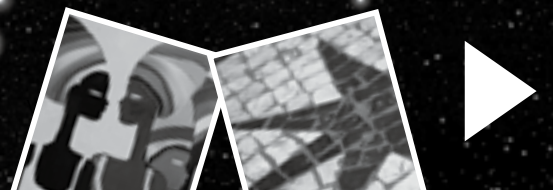
Protestantse Kerk In Nederland

Protestantse Kerk

Adventskalender 2008

www.pkn.nl/adventskalender

De Protestantse Gemeente Nuenen (www.pgn-nuenen.nl) is sinds begin jaren '70 een gastvrije Samen op weg-gemeente en telt 1040 leden. De gemeente is divers in samenstelling en pluri-form in haar opvattingen en activiteiten. Zo is bijvoorbeeld ons kerkgebouw 9 jaar geleden door gezamenlijke inspanning tot stand gekomen.

Wij zoeken een fulltime

predikant (m/v)

met ervaring die:

- vanuit een levend persoonlijk geloof met ons het verhaal van Christus wil delen en wil zoeken naar de wijze van uitdragen daarvan in de wereld;
- de oecumene als vanzelfsprekend beschouwt en wil helpen deze verder uit te bouwen;
- de taal van de jeugd spreekt en hen weet te inspireren;
- oog heeft voor maatschappelijke vraagstukken, dichtbij en veraf;
- het contact zoekt, ook met hen die wat meer afstand hebben van de kerk;
- de kracht van de stilte kent.

Tot 10 januari 2009 kunt u uw belangstelling kenbaar maken door te schrijven naar:

Beroepingscommissie PGN, Liesbeth Buisman (secretaris), Oosterklamp 26, 5673 KN Nuenen, tel. (040) 291 37 65, e-mail: liesbeth.buisman@onsnet.nu. Hier kunt u ook ons informatiepakket opvragen.

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met: Piet van Elswijk (voorzitter beroepingscommissie), tel. (040) 283 41 71, e-mail: pve@prohef.nl.

De Hervormde Gemeente Oost Terschelling zoekt een enthousiaste en inspirerende

hervormde predikant (m/v)

die niet alleen in onze kerkelijke gemeente, maar ook in de gemeenschap de Kerk een centrale plaats kan geven. Het gaat daarbij om een volledige baan in PKN-verband.

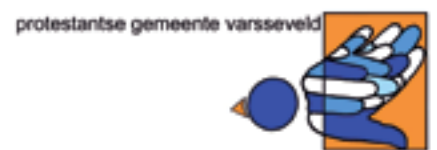
Wij komen graag in contact met:

- Een ervaren pastor,
- Vrijzinnig georiënteerd,
- Die inspirerend onze gemeente wil voorgaan in de erediensten,
- Die jeugdwerk en catechese vorm kan geven en aansprekend is voor jongeren en jonge gezinnen,
- Die bereid is ouderen en zieken thuis en zieken in ziekenhuizen aan de wal te bezoeken,
- Die openstaat en belangstelling heeft voor onze cultuur en het een uitdaging vindt in onze bijzondere eilander gemeenschap met ons samen te werken,
- Die bereid is samen te werken met de eilander collega's.

De Hervormde Gemeente Oost Terschelling heeft 2 monumentale kerkgebouwen, in Hoorn en Midland. In de winter worden de diensten om en om gehouden, in de zomerperiode (juli en augustus) is er iedere zondag in beide kerken een dienst. Onze gemeente heeft een eigen pastorie.

Nadere informatie bij de voorzitter van de beroepingscommissie, de heer L. Bultje, tel. (0562) 44 89 15, l.bultje@home.nl. Bij hem is ook een profielschets van de gemeente te verkrijgen.

Sollicitaties met CV ontvangen wij graag vóór 15 januari 2009, p/a mevr. W. Roos-Koetje, Dorpsstraat 60, 8896 JG Terschelling Hoorn.

De Protestantse Gemeente te Varsseveld zoekt een

kerkelijk werker (m/v) voor 40%

voor pastoraal werk in een gedeelte van onze gemeente en in het verzorgingshuis De Bettekamp. De aanstelling zal gelden voor de duur van twee jaar.

De kerkelijk werker maakt deel uit van een team, waarin drie fulltime predikanten werkzaam zijn.

Wij zoeken iemand die:

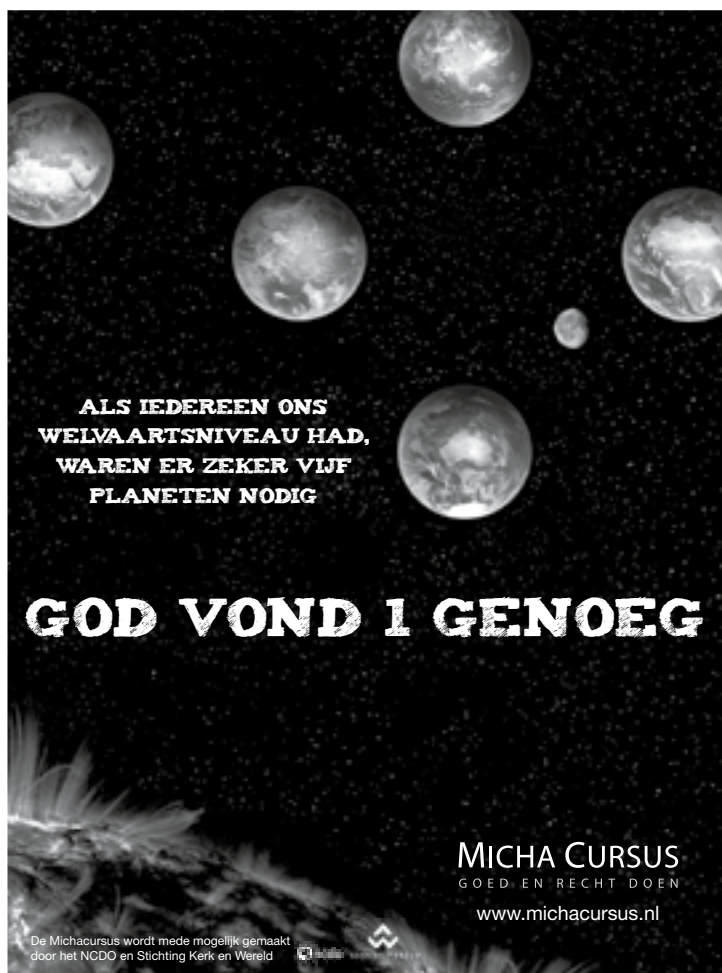
- belijdend lid is van de Protestantse Kerk in Nederland
- een theologische opleiding op HBO-niveau (kerkelijk werk) heeft voltooid
- affiniteit heeft met ouderen en bij voorkeur ervaring heeft met ouderenspastoraat
- in staat is crisispastoraat te verzorgen en rouwdiensten te leiden

Het kunnen en willen voorgaan in een aantal erediensten per jaar is een pre.

Uitgebreide informatie over onze gemeente kunt u vinden op: www.pgvarseveld.nl

Aanvullende informatie is verkrijgbaar bij ds. J. van Dalen tel. (0315) 24 21 88 of de voorzitter van de kerkenraad, dhr. G.J. Westerveld tel. (0315) 61 72 67, na 18.00 uur.

U kunt uw sollicitatie richten aan de sollicitatiecommissie, p/a Kapelweg 22, 7065 AN Sinderen, of per e-mail: nieuwebuyt@hetnet.nl. Wij zien uw sollicitatiebrief graag voor 15 december 2008 tegemoet.

ALS IEDEREEN ONS
WELVAARTSNIVEAU HAD,
WAREN ER ZEKER VIJF
PLANETEN NODIG

GOD VOND 1 GENOEG

MICHA CURSUS
GOED EN RECHT DOEN
www.michacursus.nl

De Michacursus wordt mede mogelijk gemaakt door het NCDO en Stichting Kerk en Wereld

Toekomst
Traditie
Theologie

PThU

Protestantse Theologische Universiteit
Utrecht Kampen Leiden

Predikant of geestelijk verzorger worden in de Protestantse Kerk in Nederland? Dan heb je een masteropleiding van de PThU nodig.

In Utrecht, in Kampen en in Leiden biedt de PThU verschillende masteropleidingen Theologie aan. Een aantal van deze opleidingen kun je ook in deeltijd volgen.

Toegang tot de masteropleidingen Predikant en Predikant-Geestelijk Verzorger krijg je onder meer met een bachelordiploma Godgeleerdheid van de Universiteit Utrecht of de Universiteit Leiden, of met een bachelordiploma Theologie Klassiek van de vestiging Kampen van de PThU.

Een overzicht van de verschillende masteropleidingen van de PThU vind je op onze website. Daar is ook te vinden welke andere opleidingen toegang geven tot onze masters.

www.pthu.nl/masteropleidingen

KERKELIJKE WERKERS
vertrouwd verzekerd

Donatus werkt zonder winstoogmerk.
Dat spreekt mij aan.

verzekeringen voor kerkelijke werkers in loondienst, zoals huis, inboedel en auto

donatus

Postbus 500 5240 AM Rosmalen www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

www.cerf.nl, verspreid op 26 november 07

FATSOENLIJK WERK?

HELP KINDEREN IN DE KNEL!

KERSTCAMPAGNE 2008

WWW.KERKINACTIE.NL/KINDERENINDEKNEL

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

